

Iz vsebine

Stran 2:

Miran Ogrin — Čez Bengalski zaliv

Stran 3:

Ljudje iz davnine

Stran 8:

Češka, dežela spominov

Stran 10:

Prav nič lepo popoldne

»Diesel - penjači« v Lescah

Vam je že znano, da boste 9. avgusta v Lescah lahko pričeli enemu najzanimivejših modelarskih tekmovanj te sezone? Gre namreč za XI. evropski kriterij letalskih modelov, katere modelarji imenujejo »diesel-penjači«.

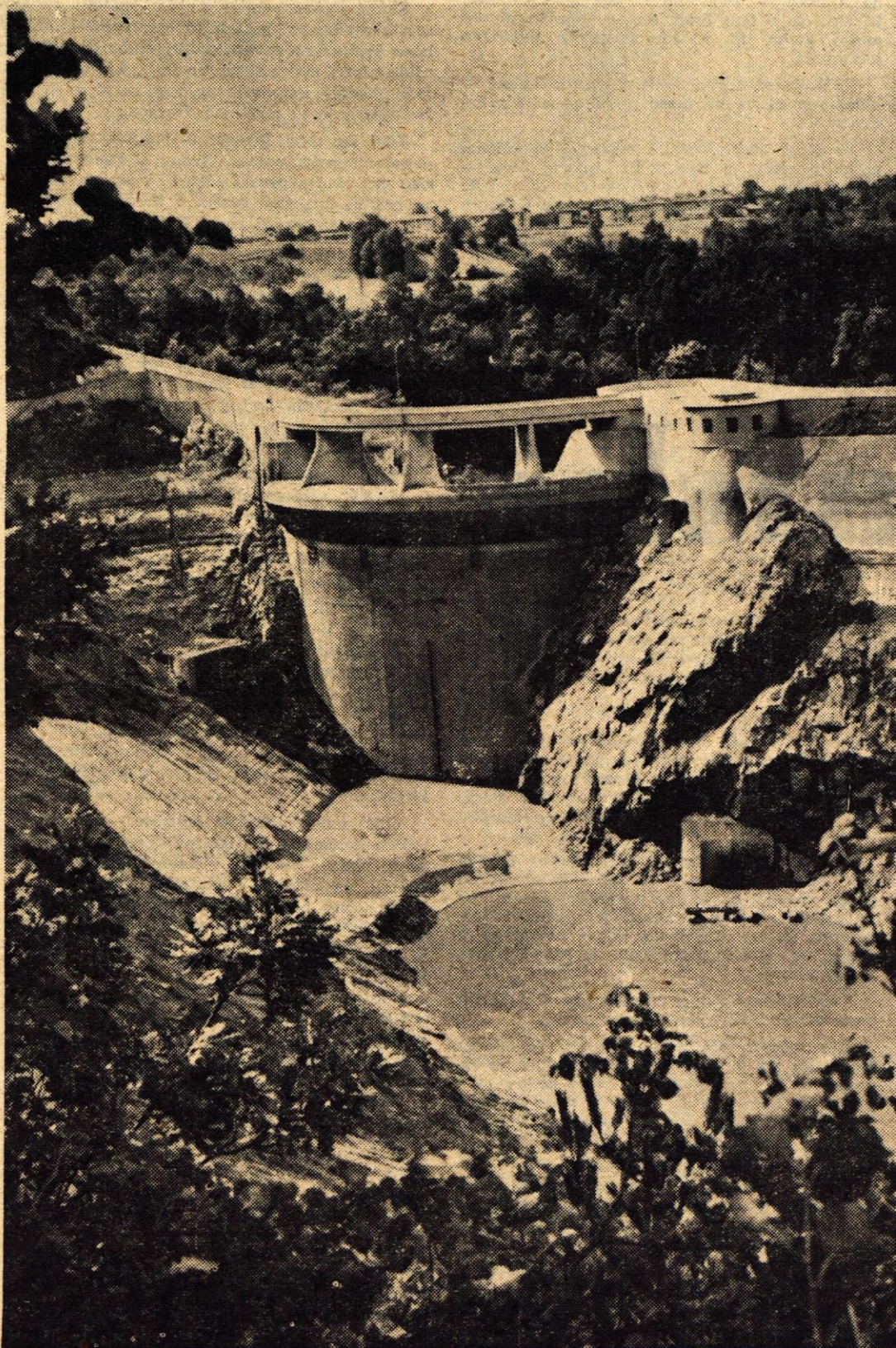
Verjetno je nekoliko nenavaden izraz vreden pojasnila. Modeli z imenom »diesel penjači« sodijo v posebno modelarsko kategorijo, ki je v našem — jugoslovanskem modelarstvu skoraj že v zatonu. Pravzaprav je tudi drugod po svetu ne cenijo več tako, kot so jo nekdanj. Vendar so vzroki umikanja te kategorije objektivni, saj se prav sedaj pojavljajo najrazličnejše modelarske kategorije, ki so lepše in zanimivejše. Toda kljub temu se bo tega mednarodnega tekmovanja v Lescah udeležilo 12 držav z več kot 50 tekmovalci.

»Diesel-penjači« so modeli klasične gradnje, s sorazmerno veliko površino nosilnih ploskev. V nosu trupa imajo vgrajen 2,5 kubični diesel motorček, kateri sme v tekmovalnem štartu delovati največ 10 sekund. V tem času model doseže kakih 150, morda celo več metrov višine. Potem letalce jadra. Časomerilci merijo dolžino trajanja leta modela. Maksimalna, še ocenjevana dolžina leta so 3 minute. V presežku tega časa časomerilci stoparice ustavijo, saj ostali del leta zanje ni več zanimiv. Z ozirom na to in 5 tekmovalnih štartov je največje možno število točk 900. Število teh pa je odvisno seveda tudi od vremena, verziranosti modelarja in izdelave modela. Tudi tekmovalna rutina modelarjev je omembe vredna. Ob vsem tem pa modelarji upoštevajo teoretično znanje meteorologije, saj tekmovalci iščejo pri startanju svojih modelov kar se le da ugodne vremenske pogoje, predvsem pa termičnih vzgornikov.

Iz vsega tega pa sledi, da ta modelarska kategorija sploh ni enostavna. To nam dokazuje tudi starost modelarjev, ki se pojavljajo na tekmovanjih. To so samo starejši ljudje, ki temu svojemu konjičku posvečajo ves prosti čas.

Evropski kriterij je za Gorenjsko postal že tradicionalen, saj bo tokrat na letališču v Lescah že tretjič zapored.

TONE POLENEC

FAKŠNALE IZGLEDA PRAZNA STRUGA POD JEZOM ELEKTRARNE V MOSTAH

Zamislite si Lago di Lugano šest stopinj nad ekvatorjem: sonce se polagoma pomika od srede neba na zahod, mehka žametna svetloba se odbija od zelenega morja — to je Penang. Idilični, vase zaljubljeni otok počiva na robu Malajskega polotoka.

Vse, od azurnega neba do valovitega morja, čudovitih večernih zatonov, tihih zvezdnatih noči, rahlo zamreženih juter — vse me spominja na tropski jug. Malaja je nov svet, je topla, dražestna Azija, polna je šarma in lepih barv. To je popolno nasprotje Indije.

Otoki se strmo dvigajo z rahlo napete morske krivine, poraščeni so od tal do vrha s temnimi tropskimi gozdovi, zakrivljene piroge drse mimo mene kot kakšne začarane morske kače. Goli malajski ribiči krmarijo po ozkem prelivu, iz nizkega morja štrle celi koli, okrog njih razpenjajo ribiči svoje mreže. Jadrnice imajo visoko zašiljen kljun, take so kot kakšni kitajski zmaji. Sonce sije zdaj z zastrtega neba, v naslednjem trenutku pa se naenkrat zjasni in spet se razlije svetloba na vse strani.

Velika množica je tisti dan pričakala potnike iz Madraša v Indiji. Ko je sredi izkrcavanja zatrobil staromodni angleški avtomobil in si skušal za vsako ceno utreti pot do pomola, sem vedel, da sem prišel v svet, ki živi še v prvih letih dvajsetega stoletja.

Čez Bengalski zaliv

Prihod naše ladje City of Madras je bil najvažnejši dogodek tistega dne. Vse lepote Penanga so uprle svoje črne oči na spuščeno stopnišče. Bo prišel veliki kavalir, bo imel slannik na glavi?

Morali bi jih videti! Bile so vse v sarijih, ti pa so bili zelenoplavi, oranžni, limonaste barve. Na nogah so imele srebrne sandale. Prišli so tudi otroci, strmeli so v ladjo. Zadaj, ob skladiščih, so čakali kitajski kuliji, nič se niso previrali naprej, čakali so na red.

Kako so morali strmeli prvi Evropejci, sinovi Luzitanije, meglene Holandije, zelene Flandrije, britanskih otokov! Po večmesečnem križarjenju okrog puste afriške celine so zagledali naenkrat pred seboj celo verigo otokov. Bili so gosto poraščeni, dvigali so se naravnost iz morja; ves trud je bil poplačan.

Odkrili so nov svet, hoteli so še naprej. Pred njimi je bil skrivnostni Pacifik s tajfuni in monsumi. Slišali so za otoke, iz katerih se kadi noč in dan, za prijazne ljudi, ki kade iz velike pipe, za plesalke, ki hodijo napol gole.

Vedeli so: na koncu sveta je Cathay, današnja Kitajska, še naprej je Japonska. Za Avstralijo še nihče slišal ni — Terra Australis pripada poznejšim generacijam.

Naša barka ni bila nobena Queen Mary, 15.000-tonska ladja je plula s hitrostjo enajst vozlov na uro. Nekdaj je vozila na relaciji Bombay—London — njena zlata leta so bila že mimo. Zdaj gre trikrat na teden čez Bengalski zaliv: Madras—Singapore in nazaj.

Na morju... na morju ljudje vedno nekaj razmišljajo. Morje je veliko platno, na tem platnu vidiš vso zgodovino, vse bitke na vodi. Indijanci gredo čez Beringovo ožino v Ameriko, Malajci naselijo pacifiške otoke, Kolumb odkrije novi svet, Magelhanes objadra ves svet, sonce vzehaja na obali, pred japonskimi otoki, na Loffotih love norveški ribiči slanike, Spitzbergi se kopljejo poleti v polarni svetlobi.

Kaj bi pisal danes Jack London, če bi še živel? Bi potoval po Indiji, bi šel na Kitajsko, na streho sveta — bi iskal miru na otokih Južnega morja? Bi se zaljubil v Japonsko? Bi hotel na Aljasko — toda tam ni več zlate mrzlice. Bi živel še v San Franciscu — toda to ni več mesto greha, to je zdaj najlepša ameriška metropola.

Bi Rudyard Kipling še trdil, da je Vzhod — Vzhod, in da se ne more nikoli zblížiti z Zahodom?

So sinovi dobre zemlje res prišli do Madagaskarja? Kdo je naselil Velikonočni otok — odkod veliki monoliti (kipi) na tem otoku? Je Tahiti res »biser vzhoda«? Zakaj se je Gauguin — veliki francoski slikar — vrnil še enkrat na otoke Južnega morja? V Parizu ni našel duševnega miru?

Iskal sem morske razbojnice, toliko sem bral že o piratih v Kitajskem morju, o morskih pošastih v Karibih — pa nisem videl niti poštene ribel!

Tudi jaz še nisem videl morskega psa — mi je pravil na Rdečem morju stari barba iz Makarske. Pa je prebil pol življenja na morju, med vojno je vodil cele konvoje. Zdaj živi v Kostreni, pri Reki.

Kje so najade, sirene, nimfe — kje je lepa Kalipso, kje so ribe — ljudje, o katerih so vedeli stari Grki povedati toliko zanimivega? Koliko sem že slišal o morskih konjičih — zdaj pa je morje mirno kot biljardna miza!

Kje je letéči Holandec, kje morska deklica z ribjim repom? Imela je tako lep obraz, od popka navzdol pa je bila posuta z luskami. Ko je zagledala človeška zijala, je planila v jok, potopila se je nazaj v morje. Še enkrat se je vrnila na površino, zaklicala je nekaj besed, in izgnila.

Čudovite so morske storije, ves dan bi jih poslušal. Zdaj jih znova doživljam.

Dva plemiča sta ujela v mrežo povodnega moža. Ko sta ga dvignila na krov, jima je zagrozil, da bo potopil ladjo, če ga ne izpustita pri priči. Takoj sta ga izpustila nazaj v vodo.

Leta 1571 je neki možakar, Kopper po imenu, prisegel, da je videl morsko kačo. Voda je bila mirna in žival se ni zmenila za človeka. Nato je ustrelil proti njej, kača se je potopila. Imela je konjsko glavo, belo grivo in črne oči, bila je grozna in strašna. Kopper ni vedel, kako naj jo opiše, še danes ga je strah.

Kje so potopljeni zakladi? So na Kokosovih otokih? Če potegnete črto od Colomba na Ceylonu do Fremantla v Zahodni Avstraliji, bo tekla ravno čez otoke — Cocos Islands.

Kje razpiti gusar z imenom Benito Benito, kje črna slonova kost? Kako je moralo biti, ko

je britanska bojna ladja ujela špansko suženjsko ladjo...? So kapitana obesili?

So živeli stari malajski bogovi na gorah ali na morju? Imajo tudi Malajci svojega Odiseja? O, kako malo vemo o tem v Evropi! Je bil njihov raj na morju ali v nebesih?

Morje je velika fantazija. Lahko valovi res požro celo ladjo? Se je naše življenje res začelo v vodi?

Morje je velika uganka. Zakaj se ob nekaterih bregovih plima vzdiguje visoko kakor hiša — medtem ko je drugje morje popolnoma mirno?

Penang je pol malajsko, pol kitajsko mesto. Kitajci so zame nekaj popolnoma novega. Rad bi izmeril njihove globine. So prinesli s seboj s Kitajske nekaj stare Kine? So postali novi ljudje?

Sinovi dobre zemlje so že izgubili poteze svojih prednikov, postali so bolj evropski. Njihove kretnje so mirne, skoraj olimpijske. Pred njimi ni več dilema: kaj bo jutri, kaj bomo pa jedli. Malaja jim nudi vse to, kar bi našli na Havajih, kar so iskali na Formozi.

Tudi ameriški Japonci — Nisei — imajo že napol evropske poteze. Nemci v Pennsylvaniji niso več okorni pruski soldati, v novem okolju so postali drugačni Arabci v Beirutu, Alžirci v Parizu pa so skoraj napol Italijani.

Malaja ni Indija, ni Ceylon, primerjati je ne moremo niti z Burmo, čeprav meji z njo. Malaja gleda na jug. Visoko na severu sta Indija in Kitajska, na jugu pa je morje — veliko morje.

To je lonec, v tem loncu vre in kipi, nihče ne ve, kaj je na dnu lonca, gosta para zastira pogled. Jaz vem le to, da so se v tem loncu pomešale tri rase sveta: bela (Indijci), plava (Malajci) in rumena (Kitajci). Toda Malaja ni Švica — tudi Rim ni nastal čez noč.

Malaja je islam pod palmami, je Mohamed na vročih tleh tropske Azije. Malajski muslimani se klanjajo proti Meki, na naši ladji molijo nekateri kar naprej, petkrat na dan. Na glavi imajo plav fes iz fine svile, na tleh preprogo iz zelenkaste slame. Koran, sveta knjiga muslimanov, je zavit v debele, zelene platnice.

V Malaki sem videl stare britanske topove, v Georgetownu razkošne vile kitajskih kompradorjev — pred sto leti so prišli rešni ko cerkvene miši, ustanovili so male trgovine, nato banke. Port Swettenham ima novo, moderno pristanišče, Kuala Lumpur impozantne nebotičnike — atmosfera v mestu pa je popolnoma kitajska.

Videl sem najnovejše jadrnice — prave plavajoče hotele, tri sto metrov dolge ladje cisterne so plule s Sumatre v Evropo, niti žive duše ni bilo na palubi. V Malaškem prelivu se je bliskalo vso noč, strele so parale nebo ko na sodni dan — niti kaplja dežja ni padla. Bližali smo, se Tihemu oceanu, največji masi vode na svetu.

Vso noč se je nadaljevala parada na morju, vso noč smo srečavali ladje, iz vseh smeri so prihajale. Vendar stvari nimajo duše. Džunke sem hotel videti, jadra s plapolajočimi zavesami, z enim samim človekom, samim sredi morja. Samim — zvečer, ko se spusti noč in se zablešče luči na obali.

Kaj razkošna neonska razsvetljava, kaj svetlobni signali v velikem pristanišču — to je tehnika, to je industrija. Meni so bile ljubše petrolejke na sampanih. Vso Kitajsko sem imel pred očmi, vse kitajske vasi sem videl. Mandarine, kako študirajo stare cesarske zakone, študente, na obrazu imajo velika očala, na mizi kup knjig, pripravljajo se za prve izpite.

Nikoli ne bom pozabil prve džunke, ki sem jo videl. Bila je ko oreh sredi morja.

MIRAN OGRIN

LJUDJE iz davnine

Na pusti in nenaseljeni planoti v srcu Južne Amerike žive Chipaya Indijanci, zadnji ostanki slavne inkovske dobe, popolnoma nedotaknjeni in osamljeni.

Tisti, ki je kdajkoli potoval preko bolivijske visoke planote, ne bo nikoli pozabil nenavadnih »vasi«, ki so se pojavljale na obzorju. Nekatere so čepele na gorskih pobočjih, druge pa so bile raztresene po pustih in neplodnih ravneh. Današnji Indijanci se teh krajev izogibajo in le malokrat zaidejo vanje. Tedaj se vedno predstavijo za romarje in podarijo nenavadnim »vaščanom« svoj acullico, požvečen tobak iz listov koke, ki ga porabijo za kajenje.

Od daleč ni vas prav nič zastrašujoča. Hiše so kot majhni štirioglati stolpi z nizkimi vrati obrnjenimi proti vzhajajočemu soncu. Njihova gradnja dokazuje, da so možje dolgo in trdo delali. Kljub letom so stolpi ostali nepoškodovani in so prav tako čisti in lepi, čeprav so izdelani iz opeke, posušene na soncu. Če ne bi bili tako geometrični in popolnoma enaki, bi jih slučajni opazovalec lahko zamenjal za ogromna mravljišča.

Zdi se, kot bi nekoč prebivalce teh nenavadnih domov, zavite v okorna volnena oblačila, prignala sem nenavadna nevihta. Toda oni so še vedno tu. Njihovi strogi, skoraj kruti obrazi pripovedujejo o dolgih stoletjih trde in neizprosne borbe z naravo. Morali so biti marljivi in močni, da so vzdržali v neenakem boju. Še vedno so tu. Stiskajo se v mračnih izbah. Molčeči so, ker vedo, da so samo suhi, mumificirani ostanki ljudstva, ki je nekoč vladalo deželi.

Ob jezeru Titicaca so našli dom

Potomci starodavnih ljudstev Collas in Aymaras tvorijo danes pretežni del bolivijskega prebivalstva. Moderni Indijanci ne priznavajo sorodstvenih vezi z »gentiles« (Chipaya Indijanci). Trdijo, da so bili slednji pogani in da jih je božje prekletstvo izgnalo v te mrtvaške predele. O njih krožijo nenavadne legende. Ena pripoveduje, da je nekaj ljudi nekoč skrilo ogromen zaklad v gorskih razpokah. Drugi skupini pa je uspelo doseči zaklad. Mrtvi »gentiles« so silno maščevalni in vedno pripravljeni za kazen zasejati nesrečo med uboge Indijance.

Aymara Indijanci v pokrajinah Carangas in Poopó niso docela izumrli. Tu je še vedno peščica njihovih potomcev — gentiles. Prebivajo v osamljeni vasi na jugu države, blizu Salinasa v Coipasi. Ljudje jih imenujejo chullpa puchu, »ostanki mumije«. Tě žive mumije niso umišljeni, bajeslovni ljudje; to so izolirani Uro-Chipaya Indijanci, zadnji predstavniki primitivnih ljudstev, ki so neke v pradavnini zasedli ogromne površine bolivijske visoke planote in so v času, ko so prišli Španci v Ameriko, že propadali. Conquistadores (španski zavojevalci) so ob svojem prihodu slišali o njih na moč čudne stvare: sloveli so kot veliki primitivneži in uma-

zanci, tako da so jim Inki, katerim niso hoteli plačevati davkov, ukazali prinesiti vsako leto v inkovsko prestolnico Cuzco sodčke, napolnjene z ušmi, ki so jih ulovili na sebi. Prebivalci so večinoma okrog jezera Titicaca in se preživljali z ribolovom.

Uro-Chipaya se dele na dve skupini: na Uro in na Chipaya. Zadnjih nekaj predstavnikov skupine Uro živi v vasi Ancoaqui, blizu ustja reke Desaguadera. Druga skupina — Chipaya, pa je ostala neodkrita, dokler je ni Max Uhle koncem preteklega stoletja predstavil svetu. Prvi znanstvenik, ki je nenavadne ljudi iz davnine obiskal, je bil dr. Posnansky iz La Paza. S poti je prinesel neznaten slovarček besed, ki so dokazovale, da so Chipaya zelo sorodni skupini Uro iz vasi Ancoaqui. Dr. Rivet iz Pariza pa je skušal dokazati, da je njihov jezik podoben dialektom Arawakan, ki jih govorijo v tropskih nižavjih Južne Amerike in da so morda Uro ostanki nekega starodavnega ljudstva, ki je prišlo iz vzhodnih gozdov in zasedlo doline in planote v Andih.

Legenda o otrocih smrti

Uboge Chipaya priznavajo, da imajo nenavaden položaj v svetu. Nепrestano spoznavajo razlike, ki vladajo med njimi in Aymara Indijanci, ki žive v tem predelu in razumejo, da delijo neko skupno dediščino z »mumijami«, ki se le redko prikažejo iz temine svojih koč. Svojo prisotnost v tej puščavi razlagajo z mitom, ki pravi: »Dolgo je že tega, kar je sonce vzhajalo na zahodu. Človek je rekel: Vrata naših hiš bodo odslej obračala proti vzhodu! Komaj je dejal, že je sonce spremenilo svojo pot in pričelo vzhajati na vzhodu. Vsi, možje, žene in otroci so umrli v svojih kočah. To so današnji chullpas. Rešila sta se le en moški in ženska s tem, da sta skočila v reko. Plavala sta pod vodo in končno dosegla neplodno in puščobno ravnino, kjer sta zgradila vas. Delala sta ponoči, takrat ko so drugi ljudje spali. Nekoč ju je odkril neki Aymara Indijanec in poklical duhovnika, ki je poškrpil vas z blagoslovljeno vodo. Tako sta bila rešena čarodejstva in njuni otroci so lahko mirno uživali lepoto svetlobe in toploto sonca. Danes žive ti ljudje tako kot vsi ostali. Oblačila chullpasov in vrata njihovih koč, obrnjena proti soncu, pa še vedno pravijo, da so to otroci smrti. Njihov pogovorni jezik je isti kot pri »gentiles«.

»Pusta in nenaseljena pokrajina, v kateri živimo...« Glas tega človeka je bil poln dolgo zatajevane bridkosti. Težko najdeš kosček sveta, ki bi napravil tako močan vtis popolne osamljenosti in praznoti. Nad ravno brezmejnostjo, ki jo tu in tam prekinjajo krpe belih solnih plasti, se dvigajo gore brez imena. Živ-

Vas Chipayev z značilnimi hišami. Vsa vrata so obrnjena proti vzhodu.

ljenje tod je silno trdo in kruto. Zjutraj se prebudiš z udi, otrplimi od mraza, srce ti pa stiska suho ozračje. Samo opoldne, ko sonce najmočneje pripeka in se leno zlekneš pred vrati, samo tedaj se znebiš more, ki te je tlačila vso noč. Na tej planoti občutek praznote popolnoma prevlada v možganih. Kamorkoli pogledaš, vsepovsod samo širok, siv prostor. Njegov edin okras je žareče modro opoldansko nebo. Najbolj kruta pa je strašna tišina, ledeni, nadnaravni molk, ki ga nič ne prekine. Človek se ne more nikoli čisto privaditi nanj. To je večna tišina, ki nikoli ne sliši človeškega glasu ali vsaj osamljenega krika ptice ali živali.

Ohranili so ostanke davne preteklosti

Sredi te preklete pokrajine so postavili Chipaya svoja domovanja. Na njihovi planoti so tako osamljeni kot domačini kakega otoka sredi prostranega morja. Niti najmanjši kosček njihove zgodovine ni poznan. Kljub temu pa njihov položaj v tem okolju govori o bitkah z bojevitimi Aymari, ki so verjetno pregnali Chipaye v ta puščobna bivališča. Vsemu navkljub pa so prebivalci te izgubljene vasi izoblikovali svojo arhitekturo, oblačila, družbeni ustroj ter vero in vse to obdržali do danes; dolga štiri stoletja po propadu inkovskega imperija. Za Chipaye velja, da so mnogo boljše kot Aymari obdržali ostanke preteklosti. O tem pričča njihova duhovna in materialna kultura.

Član neke ekspedicije v vas Chipayev pripoveduje: Do vasi Chipayev sem prispel pozno na predvečer Novega leta. Ves dan smo potovali in neprestano so se pred nami pojavljale fate morgane: videl sem jezero, ki je nastalo in takoj spet izginilo; potem se je nad obzorjem razprostiralo veliko mesto, ki je prav tako nenadoma izginilo. Na njegovem mestu so se pojavile lame, ki so se spremenile v velike kamele. To se je ponavljalo vse do noči. Na naši poti preko planote nas je spremljala samo konica cerkvenega stolpa. Ko smo prispeli do vasi, smo videli, da Chipaya praznujejo. Naš prihod je bil popolnoma nepričakovan. Začudo pa domačini niso pokazali niti sence presenečenja. Zdeli smo se jim preničevi, da bi lahko zmotili njihov mir in molk pokrajine. Vstopil sem v poglavarjevo kočjo in se znašel sredi skupine mož, ki so se mi zdeli kot prikazni. Spregovorili so nekaj besed med seboj in ostali popolnoma negibni. Čepeli so na zemlji.

Priredila: TONCI JALEN
(Konec prihodnjic)

Butalci in turizem

Blížala se je glavna turistična sezona. Butalcem turizem v zimski sezoni ni kaj prida vrgel. Sklepali so in sklenili, da to ni prav in da gre do nad meteorologa: »Tovariš vremenar, čas za skubljenje turistov je vsako leto prekratek, zima je predolga, zimski turizem pa več požre, kot da od sebe, kajti nimamo še dovolj hotelov, žičnic in vlečnic, pa crkamo od investicij. Dajte, pomagajte, da bosta dve poletni sezoni in le ena zimska!«

Jim odgovori vremenoslovec: »Hodite zbogom, gostinci, vaša prošnja je uslišana. Sedaj bo skoraj poletje, potem bo zima, za zimo spet poletje — evo, pa boste imeli dve poletji in eno samo zimo.«

Butalci so hvaležni rekli zdravo in so šli in domov prinesli veselo novico, da so Butale dobile dve poletni sezoni in eno samo zimsko.

Butalcem je bilo sitno, da so morali turiste vabiti od tako daleč. Propaganda stane, reklama ni zastoj in še se zgodi, da turistov ni, kadar bi jih lahko najbolj ostrigel. Doma pa je zemlje dovolj in kakšne zemlje — na taki zemlji plenja vse mogoče, zadrugi še deficit! Pa so sklenili, da bodo turiste pridelovali kar doma.

Pa so spomladi vsak okoli svoje hišice prekopali rušo, jo povlekli in vanjo posejali nekaj prospektov, da bo gospodinja imela turiste kar pri roki kakor peteršiljček in čebulo.

In potem je padal dež in je sijalo ljubo sonce in so pričakovali in veselo pričakali: pognalo je mlado zelenje, bujno šlo v rast in obetalo bogato žetev.

Pa kar je pognalo in se tako lepo šopirilo, so bile same mlade koprive in mč drugega.

Pa so jih Butalci gledali in so jemali mado perjiče na jezik: pošteno jih je opeklo! Nezadovoljni so dejali: »Ajsa! Mladi turisti — že sedaj so tako ostril! Kako bodo šele zahtevni, taksa jih pocitraj, kadar dozori!«

Za njegovih dni je v Butalah živel Anže Meketač, na široko znan po ostrem jeziku in kozi, ki je pravil o njej, da se bolj spozna na krajevne znamenitosti kot butalski možje pri turističnem društvu. Sam predsednik turističnega društva si ni mogel kaj, nego ga je ustavil na cesti in vprašal: »No, oča, ali ste že prodali tisto kozo, ki se na turizem bolj spozna, kot se spoznajo nanj naši uslužbenci?« Pa se je Anže Meketač potuhnil, kakor bi ne poznal tovariša, in je odgovoril: »Prodal, prodal, davno prodal, tja čez občinsko mejo. Tam se je obrežila in je storila osla, ki ga imajo zdaj pri butalskem turističnem društvu za predsednika. Pa srečno, tovariš!«

Zopet smo skočili s cenami malo navzgor

Kdorkoli se razume na naše gospodarstvo, tega ni presenetil novi skok cen osnovnim življenjskim artiklom. Ta stavek sem čital med ostalimi stavki, napisanimi v dnevnem časopisju. Res je in to drži!, da je potrošnik kljub temu, če se spozna ali pa ne, na naše gospodarstvo je vedno pripravljen na povišanje ven v vsakem času, ker pač ve, da so cene ženskega spola in njim ni zameriti, če niso stalne! Dosedaj je bila več ali manj navada, da se je ta ali oni artikel podražil vedno ob koncu leta in si je marsikdo potom dobrih vez ustmenega telefona utegnil nabaviti zlato rezervno pred podražitvijo. To razjo je bilo pa nekoliko drugače. Cene so skočile bliskovito preko noči navzgor ter podražile moko, olje, sladkor itd. in če sedaj poslušas vse tiste potrošnike, ki so ostali naenkrat brez »rezerve« kako javkajo, jamrajo, stokajo zaradi nekaj dinarjev povišanja cen, bi mislil, da so oni napisali »sonete nesreče«.

Kljub temu, da nam je televizijski komentator črno na belo izračunal, da bo vsakdo z dodatkom 1500 dinarjev kril podražitev, mu na žalost nisem verjel, ker imam stare izkušnje. Spominim se, ko se je podražilo mleko samo za 8 din, se je pa krojač podražil kar za 1000. No, če pa pomislim, da se je podražilo toliko življenjskih artiklov naenkrat, pa ni več takega pasu, da bi se mogel »prišnodlati« na zadnjo luknjo, ampak bo treba nositi kar »gavtre«, namramnice, ker se bo naš »žvot« potegnil bolj po dolgem, kakor pa na širjavo. Ker vem, da moka ni ravno

v kruhu, ampak tudi v pecivu, v »nudelnih«, sem pričar, da bodo trgovci »našponali« moki tako ceno, da bomo makarone kupovali kar na komade. Pa da ne bo kdo mislil, da pretiravam v mojih izjavah. Čisto nič. Včeraj sem plačal sardine za 10 dinarjev dražje zato, ker je trgovec trdil, da so v olju. Res priznam, bile so v olju, toda na škatljici je bil vtisnjen datum izdaje 3. 3. 1963. Kar se podražitve olja tiče bo več ali manj nasrkal oni, ki mora imeti vsled dijete beljeno na olju, jaz pa imam zdrav želodec, mi pa prija na solati tudi strojno olje. Je pa veliko bolj zdravo, saj ima dosti železa v sebi in se tudi bolj oprime solate. Tudi sladkorna bolezen se bo

očividno zmanjšala zaradi dragega sladkorja, da celo domač pregovor: »Kdor se zadnji smeje, se najslajše smeje!«, bo izginil iz učnega programa. Ker se bo pa avtomatsko podražilo tudi maslo, jogurt zaradi podražitve mleka in ker je mleko postalo že dražje kakor »šnops«, so v naših gostiščih že razobesili varnostne nazive »Mladini ne točimo alkoholnih pijač.« Ob koncu bi vas opozoril še to, da v bodoče za obrtniška dela izbirajte take obrtnike, kateri se morajo hraniti z dietično hrano, sicer boste občutili na lastnem žepu, kaj se pravi enkratna podražitev moki, sladkorju, mleku, itd.

Predno se od vas poslavljam, vam moram povedati, da se že šušlja, da bo udarilo v kratkem tiste, ki imajo motorna vozila. Podražaj paj bi se bencin.

GREGA

Zelenje se da na use viže varvat

Usak člouk ve, de parki pa gojzdički pa lehce z lepm ročam u večih krajih nisa sam za aufpuc ampak de se tud nucne, pa de brez neh na gre pa na gre. Se zastop, de j za to kešne glarje treba sam pa ke odrint pa vas cajt merkat pa rihtat, de use lpo zgleda.

Tud u Lok člouk na more rečt, de sma brez parku pa zelejna, sam te parki pa tist zelejne j ulikat enih čudnih pa zla različnih blagru deležn.

Tam pred autobusnu šatcionam sa pred več letm, k j biu štacion glih nou, nardil kar čedn park pa en cajt j zgledal, da bo tud obstou pa de se bo domačinu pa

tujcu kar zalo zdel, k se bo mem samih ročc na štacion prpelu. Dons j pa tist park tak lep, de j nam res kar narodn lahk. Stezice sa nape-lane čez, pa use j zapšenu, pa autobusi s ta zadam kole-sm čez ogu vozja pa še tiste mal trave, k ja je, pomendreja pa tak naprej.

Tanerbel pametn b blo, da b z autobusm pogajštral še tist zelejne, k je, pa usekap pstil u nemar. Se b blo čez en cajt spet fletn k b nou park spet koštu.

Tam per ta nou bank, bliz britafa, maja pa za trava čist drgač reglce. Če se kešn otrok utakne u tista ta navadna trava, j taku, de se stanvauci nkaker ne morja potolažt. Pa kdor misl, de j tem ldem trava tak per src, se j zmotu. Glih te stanvauci pa soje automobile brez usakih sitnast ke na trava postavljaja. Blez zato, k j zdej-le polet asphalt preuroč. Sam men se čudn zdi, de b otroc nardil na trau več škode ket fičoti.

Per Kron maja pa za take ta fletne zelene reči spet čist drgač reglce.

Tam na sred vrta, ket mu prauja, j en čedn orh. Lde sa prou rad takle polet posedel pod tem oreham pa se hladil. Brez kešne baharije, tist orh ga j res pihnt utam na kronskem dvoriš. Zdej se ga pa bogve zakuga oklestl, de ni uben rečv več podob.

Zakuga sa ga oklestl pa oskubl j pa težko pogruntat. Mrbit zato, da se bo s pisar-ne u kuhna vidl, pa narobe, mrbit pa zato, k se jm zdi, de maja kelnerce z zelenm gvanim dost zelenga učinn, pa sa zato orh peršrln.

Jest praum, kaker čja, že sami veja.

SMOJKA

SMOJKA

Ena usakdajna štorja

Po navad se usaka stara štorja začne z »Enkrat j edn biu«. Tale štorja j prouzaprou tud že stara, se se j taperukat nardila »k sa bli še ranke cesar živo«, usake tolke cajta se pa tuki al pa tam ponovi, al pa mejbn drgač.

Nek na Kranskem sta žvela dot paura Jakele pa Dolinc. Jakele še nkol ni pogledu čez domače planke, ampak se j le bel doma držu, pa delu na tist soj slik zemle, zraun usega tega pa prebrau, kar mu j u roke pršl pa use kar j prebrau j tud zamerku. Dolinc se j pa u ta vas prženu, doma j biu pa sam bogve ke. Douge leta j dol u južnih krajih cesarja služu, pa Turke tepu, od tistih cajtu mu j pa u govaric kakšna beseda ustala, tak de ni govoru ne kransk ne brvašk.

Na ja pa sta bla Jakele pa Dolinc glih tak perjatla pa pametn sta pomagala edn drugmu, pa usak soj nuc sta od tega imela. Kešna nedela se j sevede nardil, de sta maša u štarj prežvela, pa tistih par krajcerju, k sa bli u pušca namerin sta u ta zelenga pretopila. En cajt sta govarila od kon pa od letne pa od kupčije, pa od dauku tud, pa od Dolincove sodašne tud. Pol se j pa ulikat nardil, de sta se na taka nedela sprickala za prazn neč, seveda, k j blo ta zelenga že preveč. U pondelk, k sta se buče ohladile sta pa na špetir pozabila pa delata naprej ket de neč ni blo. Enkrat se j pa nardil, de j Jakele u štarj, k Dolinca ni blo zraun na po za hec, na po zares ena čeznga reku. S tega j pol ratu en govarejne okol Dolinca, prouzaprou pa okol

negove ta slabe plati. Sevede j Dolinc to hmal ene desetkrat prekuhanu dobiu na nos, pa tak, de j zgledal, de j tist štarjsek gaudranje ves Jakele van spravu.

Od tistga cajta j Dolinc začeu ta potuhmena ibta na Jakeleta kuhat. Večn naprej j gruntu kak b mu zabelu, na zuni pa tega ni neč pokazu. Keder sta govarila, j zgledal de neč ni narobi, sam Dolinc j prou strpen namignu na kešn gaudranje.

Nardil se pa je, de j Dolinc pršu u ene križe za težave, pa se nkaker ni mogu van skopat. Ni mu kazal druga, ket de j Jakeleta na pomagajne poklicu, pa mu j ta red z delam pa z poštena beseda pa tud z dnaram pomagu, de j Dolinc spet trdn stau na soj zeml. Dolinc j pa tista ibta

še kar naprej kubu, pa na Jakeletova pomoč pred pozabu, ket b žiber. Fest se mu j zdel, de j spet trdn, ni pa tou slišat de zarad Jakeletove pomoči.

Enga lepga dne j pa Jakele jemu en oprauk na gruntnih bukavah pa u malnu pa se j na usezgodi začeu od doma spraulat. U tistm ja mem hiše perderše Dolinc, pa ga j Jakele, k za negova ibta ni neč vedu, prosu pa pobaru, če lahk persede. Dolinc mu j pa zabrusu: »Ti s čezme govorio, zato se pa na baš z menoj pelu!«

Jakle je sou po sojm u dolina, pa fest se mu j zdel, da j Dolinc tak čudn pozablju, de tistu kar še ni staro pa j zanga dober pozab, kešnih starih čenč pa zlepa na spsti z glave.

Andrej Triler:

9

KMETIJA

NASTANEK, RAZVOJ IN ZNAČILNOSTI

Gospodarska poslopja slovenskih kmetij se v letih po vojni hitreje spreminjajo kot hiše. Proces spreminjanja seveda ni enak in ne enakomeren v vseh naših krajih. Kmetijstvo pri nas je v povojnih letih doseglo velik napredek: hektarski donosi so se zaradi mehanizirane in bolj skrbne obdelave, zaradi večje uporabe umetnih gnojil in zaradi agrotehničnih ukrepov ter ugodnejših tržnih razmer močno povečali. Povečali pa so se hitreje v okolici industrijskih središč, kajti tu je bilo povpraševanje večje, pa tudi sodobnejši načini obdelovanja zemlje so sem hitreje prodrli. Pogoj za napredek kmetijske proizvodnje, katerega posledica je tudi spreminjanje kmečkega doma, predvsem njegovega gospodarskega dela, torej ni izključno le zemlja, primerna za obdelavo, ni le določena kvota zemljiškega fonda, ampak v veliki meri tudi proizvodni postopek. V okolici Kranja ali Ljubljane je hitreje prišlo do sprememb v načinu obdelovanja kot v nekaterih drugih predelih, kjer je sicer obdelovalne zemlje več in je tudi primernejša za obdelavo, kamor pa med zasebne kmete niso tako hitro prodrli novi načini obdelave in kjer tudi ni tako ugodnih pogojev za vnovčenje tržnih viškov in seveda zato tudi ne tolikšnega prizadevanja za povečanje proizvodnje.

Gospodarska poslopja so začela dobivati drugačno podobo že v letih pred zadnjo vojno, vendar le v majhnem obsegu. Do večjih sprememb je prišlo po vojni, največ zaradi zgoraj naštetih vzrokov, delno pa tudi zato, ker je bilo med vojno pri nas precej kmečkih domov porušeni in požganih pa jih je bilo treba obnoviti. In če se že gradi novo, se gradi drugače kot pred sto leti, ker tako zahteva drugačen proizvodni proces. Tudi naši predniki so poslopja, ki so jih gradili, dobro prilagajali takratnim zahtevam proizvodnega procesa (ta pa je do začetka 20. stoletja doživljal le počasne in majhne spremembe).

Katere so glavne spremembe, ki jih opažamo na novih gospodarskih poslopih?

— Gradivo je opeka in beton, prej pa je bil v glavnem les (razen pri hlevih, ki so skoraj po vsem slovenskem ozemlju že dlje zidani, prvotno pa so bili tudi leseni; takih je precej še v panonskem po-

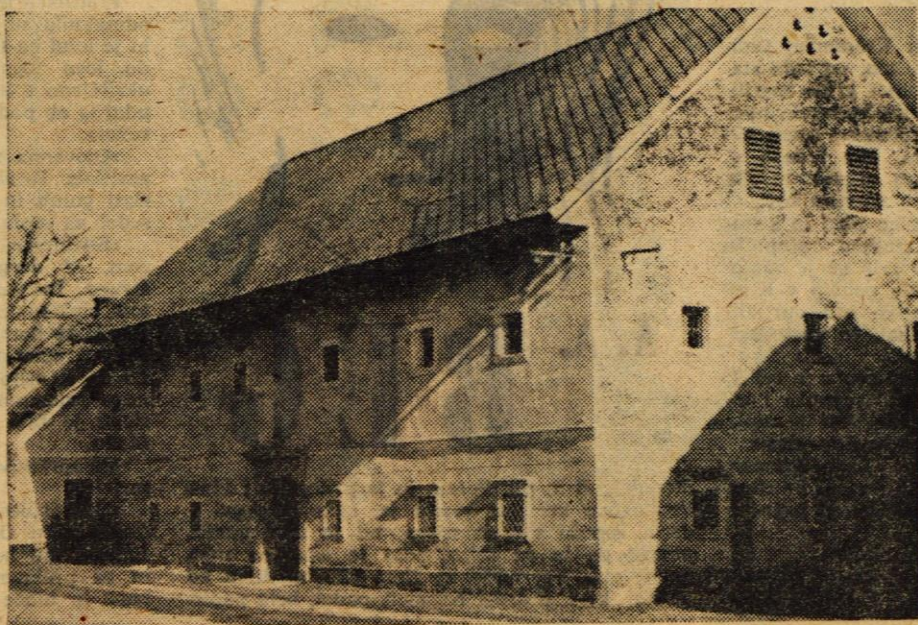
dročju Slovenije; staje za živino v planinah so tudi lesene).

— Težnja za povečanjem gospodarskega dela kmečkega doma je povsod močno izrazita; večja proizvodnja zahteva namreč več prostora za shrambo pridelkov, strojev in orodja, vozov itd.

— Vse gospodarske funkcije kmečkega doma se prenašajo v nova (ali prenovljena) gospodarska poslopja, hiša pa postaja vse bolj izključno le stanovanjski del doma in prostor, kjer člani družine živijo v prostem času, zato se — če se gradi nova — navadno tudi zmanjša. V preteklosti je bil s hišo pogosto v neposredni zvezi hlev, v hiši so kuhali za prašiče, ličkali koruzo in opravljali razna druga dela, tam je bila shramba za pridelke (žito) in včasih celo shramba za manjše orodje (npr. pod stopnicami na podstrešje) itd. Prostor za delo in prostor za prebivanje in počitek se v novih hišah vse bolj ločujeta. Včasih so prašiča zaklali na dvorišču, skoraj vsa ostala dela pa so opravili v hiši; danes za ta dela že bolj uporabljajo druge prostore izven hiše, pa delno vežo in kuhinjo. Vendar je še vedno precej opravil na kmetiji, ki jih je treba opraviti v hiši, ker ni za to primernejših prostorov zunaj nje.

— Pod (skedenj) izgublja svojo funkcijo. Mlačev s cepci je že skoraj povsem izginila, s tem pa je pod izgubil funkcijo, zaradi katere je nastal. Nova gospodarska poslopja še imajo osrednji večji prostor, ki se tudi včasih še imenuje pod, ki pa služi povsem drugim namenom kot pod včasih, in sicer izdelovanju škope, shrambi za vozove in stroje, začasni shrambi nekaterih pridelkov, npr. krompirja, preden ga prodajo itd. Tudi celotno novo gospodarsko poslopje, ki je veliko in zidano, se včasih še imenuje pod, včasih pa tudi štala in pogosto »cimper«. Pod (skedenj), za katerega je bil značilen lesen in od zemlje nekoliko dvignjen pod, da so na njem lahko mlatili s cepci, pa izginja — v novih gospodarskih poslopih ga ni več.

— Nova gospodarska poslopja imajo široko nastrešje, ki služi za shrambo za vozove in za različna dela doma, predvsem za mlačev z modernimi velikimi mlatilnicami. Nastrešje ima skoraj povsod betonirana tla, da se lahko očistijo, je pa na dvoriščni strani poslopja, da je čimbolj pri roki.

Senčur, pri Zumru; hiša bogate kmetije iz 19. stoletja

Nevarna igra otrok

Igre otrok so včasih nevarne. Tudi ta spada mednje. Dva radovedneža in morda celo avanturista sta na vsak način hotela izvedeti, kakšen je most iz spodnje strani. No, pod most sta še prišla, nazaj pa komaj. Ni šlo brez pomoči starejših. — Foto: Franc Perdan

Čudoviti Disneyland

PRIPOVEDUJE LOJZE KRELJ

Ko je »Piran« v reški luki trikrat oglušujoče zatrobil in ko so mu odpeli vlečne vrvi, sta ga vlačica potegnili iz pristana in prebivalci Reke so vedeli, da se je ladja odpravila na pot okoli sveta. Castnik na krovu te ladje je bil tudi naš znanec iz prejšnje številke LOJZE KRELJ.

Najprej na Japonsko, kamor so peljali koruzo, od tu na zapadno obalo Severne Amerike. Najprej San Diego, potem Long Beach, eno od pristanišč Los Angelesa. Tu je ladja stala nekoliko dlje in posadka je po opravljenih tekočih delih, posedala po krovu, nekateri pa so odšli

VIDI LAHKO VSE, KAR SI ZELIS IN CESAR SI SPLOH NE MORAŠ MISLITI

S svojim avtomobilom je mornarje popeljal do mogočnega parkirnega prostora pred vhodom v DISNEYLAND. Usedli so se na majhen vlak in ta jih je zapeljal do mogočnih vrat, kjer se je bohotil napis v pompozem stilu: DISNEYLAND. Najdražji zabavišni objekt na svetu. Disneyev spomenik največjega formata. Objekt,

Lojze Krelj

kjer se v kratkem času lahko znebiš kopice denarja...

Dežela dogodivščin. Sinhronizirane makete živali, ki izgledajo žive. Mrtve živali, strašilo ljudi. Ladja, ki se pelje po vodi, vendar ne plava, kajti pod njo so tiri, kjer den za dnem vozi eno in isto, vendar strahotno komplicirano pot. Dežela, kakršne ni niti v filmih. Fotografija kopija džungle v čudovitih barvah. Vkrkali so se na pristni »Jungle river boat« (rečni čoln za vožnje po džunglah). Na njem »kapitano« in mož s puško in pištolo. Mirno se je ladjica peljala, in otrok, ki je z roko čofal po vodi, je bil brezskrben in vesel. Ni se menil za opozorila posadke. Tedaj se je tik ob njem iz vode vzdignila močna glava nilskega konja, ter na široko zazijala. Prestrašen in s krikom je fant stisnil rep med noge in se umaknil na sredi-

no čolna. Potem se je z veje, pod katero je plula ladja, spustila velika in ogabna kača. Ljudje so presenečeni in prestrašeni sklonili glave. Kaj bo pa sedaj? Nič se ni zgodilo. Kača je zasukala z jezičkom in se spet umaknila v mrzlo samotno jejo nad čolnom.

SANJE IN FANTAZIJA

Vse to opredeljuje Disneyvo deželo. Toda dežela sanj je tisto, kar vidi lahko je sanjski svet otrok s kar se le da bujno domišljijo. Liki oseb znanih pravljic, gradovi fantazije in sanje v oblakih. Vse na elektriko. Če plačaš, se lahko pelješ s specialnim vlakom. Voziš se z vlakom, ki vozi po eni sami tračnici 4 m nad zemljo. Vse povsod gibanje, povsod paša za oči. Vse na elektriko.

Potem prihodnost. Podmornica, ki se ne potopi več kot 30 cm globoko, pa vendar potniki v njej dobijo vtis, da se pogreza v fantastične globite. Znajdejo se v svetu, kjer ljudje dvigujejo zaklade in kjer pošastne hobotnice stegujejo ogabne lovke. Na kopnem je raketa. Kdor plača, se z njo lahko celo »pelje«, pa kljub temu raketa ostane na trdni zemlji.

»Ko sem stopil vanjo,« pripoveduje Lojze, »se je pričela tresti. Nenačuden zvok, ki si prihajali iz notranjosti tega aparata, so se zdeli podobni tistim prave rakete. Pogledal sem skozi

lino. Pa saj se dvigamo, mi je šinilo v možgane. Nisem videl drugega, kot meglene plasti, ki bežijo tik ob okencu.«

NAPADAJO NAS...

Kavbojsko mesto. S kočijo smo se peljali skozenj. Voznik je z energičnimi kriki poganjal konje. Divji zapad, poln nevarnosti, roparjev in zlatokopov. Slavna zgodovina Amerike. Tedaj je počilo. Voznik je z zateglim krikom konje pognal še bolj. Roparji na konjih in z rutami prek usi so streljali. Potniki kočije so neme priče prizora izpred dvesto let. Roparji kočije ne ujamejo. Mojster režije je vedel, kaj dela, prav tako uslužbenci te, tipične dežele Amerike izpred 200 let.

Potem ogled mesta, po katerem se sprehajajo revolucija, traperji in zlatokopi. V gostilni se pretepajo kosmati možaki in piesalke v pisanih miniaturnih običajih plešejo »french can-can«. Tudi tu je bila Amerika. Gledali smo in se čudili. Čudili smo se. Le kaj zmoredita tehnika in fantazija in denar. Dobil sem vtis, da temu ni meja. Pravim vam eno. Tri dni bi moral počestiti hoditi, pa bi si cel kompleks, ki je približno tako velik kot prostor med kranjskim Zlatim poljem in Polico pri Naklem, lahko ogledal. Senzacija in pomp. Zabavišča na vsakih 5 metrov. Risarji portretov, ki v 1 minuti napravijo verno sliko tistega, ki plača. Niti dolar jim ni potreben plačati.

Lojze je potegnil iz predala grmado slik. Ni bilo besed. Le čutil sem se. Le kako se je potem lahko čutil on?

T. P.

Po Prešernovih stopinjah v Kranju

Titov trg št. 4 — bivša Mestna hiša ali Rotovž — po starem katastru Mesto št. 2, potem Spodnji trg št. 167, do nedavna Mestni trg št. 1.

Za čuda ta pomembna hiša ni bila vedno v javni občinski lasti. Do 17. stoletja so bile nje posestnice razne gospodske meščanske družine, pozneje je hiša prehajala iz rok v roke. Kupovali in prodajali so jo obrtniki, ko so zlezli na zeleno vejo. Biti lastnik te osrednje kranjske stavbe je bila pač tudi stvar častil. V letih Prešernovega odvetnikovanja v Kranju je bil imetnik mestne hiše pek in gostilničar Janez Kumer, za njim pa trgovec in kavarnar Kristijan Geiger. Prav po njem je hiša dobila ime »pri Kristlju«, ki je zamrlo šele leta 1921.

Pomudimo se pri tem zanimivem možu, doseljenem iz Kölna ob Reni! Mladi Kristijan je prišel v Kranj še pred zatrtjem toliko obetajoče marčne revolucije v letu 1948. Njegov oče je bil izdelovalec obrednih plaščev, cerkvenih in celovških praporov ter bander. Sin Kristijan pa se je posvetil kavarništvu in prevzel to takrat gotovo donosno obrt za Švicarjem Puo, ki je imel svoj lokal prav v hiši, kjer je v I nadstropju bival in uradoval naš Prešeren. Kavarni, pozneje tudi gostilni, se je reklo »Pri raci«. Tak je bil tudi izvesek na hiši prav do leta 1904, ko se je kavarna Geiger preselila na današnji Maistrov trg.

Kristijan Geiger je za zgodovino našega mesta zaslužen zato, ker je otel pozabi zapimiv napis — ki je bil sicer vklesan v kamen, a bi se izgubil, če ne bi ta mož napravil točnega kaligrafičnega prepisa in prepisa. Geiger je namreč postal po letu 1860 lastnik Mestne hiše in pozneje pri prezidavi viteške dvorane naletel na ploščo z napisom, ki je sestavljen sicer v nemščini, a bi po naše v nevezani be-

sedi slovel nekako takole: »V tej dvorani je nadvojvoda Ernest gostil svoje žlahtne prijatelje in zveste domačine; z rujnim dolenskim vinom je pil zdravice v čast viteštva in bojnih zmag.« In še to je bilo vklesano, da »je bil nadvojvoda prijazno dobre volje...«

Kamenita plošča s tem napisom je bila ob prezidavi po nerodnosti nekega zidarja razbita, zato je leta 1863 napravil Geiger že omenjeni prepis.

Zdaj, prav v teh dneh, v stari Mestni hiši to dvorano restavrira. Vendar nas silil omemba Ernesta Habsburškega, ki je pozneje »obil vzdevek »Zelesni«, še na

Stara Mestna hiša v Kranju s stražarnico na vogalu

Napis na kamniti plošči iz stare viteške dvorane

dvoje dogodkov, ki ju je prav splet ne-navadnih naključij povezal s Kranjem in časom Ernest Zelesni je bil zadnji avstrijski vladajoči knez, ki se je leta 1414 dal ustoličiti na Gosposvetskem polju po tradicionalnem slovenskem ritualu. Prav letos bo od tega časa minilo 550 let! Ta zgodovinski dogodek je sicer splošno znan a dogodki pred nekaj dnevi na Koroskem so nam zagrenili spomin na zadnji odsvit stare slovenske državnosti.

Drug podatek o Ernestu Zelesnem pa je gotovo manj znan. Mati tega avstrijskega vladarja se danes spi v slovenski zemlji...

Milanska kneginja Virida Visconti, ob-čudovalka Petrarce, se je dinastičnim spletkom na ljubo poročila s 15-letnim Habsburgovcem Leopoldom III. Med snubci, ki so šli v Milan z mladim avstrijskim ženinom, so bili tudi celjski grof in vitez Ostrovrhar, vitez Ravbar in vitez Lambergar. Virida je imela z Leopoldom več sinov; eden od njih je bil Ernest. Po Leopoldovi smrti se je vdova Virida odpovedala svetu in se leta 1388 nastanila na Pristavi, uro hoda od Stične na Dolenskem. Tu je tudi umrla; pokopani so jo v stiškem samostanu. Na njenem nagrobniku je še danes viden milanski grb: kača, ki požira otroke...

Pa se vrnimo spet v Kranj in k Prešernu! Mestne hiše ne bi omenjali, če ne bi bila nekoč na njenem vogalu stražnica Narodne straže (Nacionalne garde). Ta je bila ustanovljena v revolucijskem letu 1848 in branila meščanske interese do I. 1852, ko jo je nadomestilo redno orožništvo. Stela je z godbo vred blizu 300 metrov, ki so se delili na dve četi. Glavni komandant je bil sitarski podjetnik Konrad Lokar, poveljnika čet pa sta bila Jakob Jalen in Ivan Mavril Mayr; kirurg Tomaž Pirc je bil njen vojaški zdravnik, France Prešeren pa naj bi bil (po medlem sporočilu) njen advitor, to je vojaški sodnik.

Ob Prešernovi smrti se je kranjska Narodna garda posebno izkazala. Njen glavni poveljnik Konrad Lokar je takoj po brzem sluh sporočil v Ljubljano žalostno vest. Potem pa so gardisti ves čas bdeli ob mrtvaškem odru in tudi častno pospremili pesnika na zadnji poti.

Sploh je bil ustroj kranjske Narodne garde, ustanovljene sicer po tujih vzorih, sila zanimiv. Saj je bila to prva domača polvojaška formacija v Kranju, ki je imela svoje uniforme in oborožitev. Obleženi so bili naši gardisti v modre suknjiče in rdeče obšite sivkasto olivne hlače. Na glavi so nosili klobuke, ki so imeli spredaj zataknjen pokonci stoječ zimnat čop.

Oborožitev pa je bila spočetka bolj klavarna; imeli so le lovske puške, ki so jih čuvaji barona Zoisa odvzeli lovskim

tatom. Sele dosti pozneje, po uspeli bitki pri Custozzi v severni Italiji, je general Radecki poslal kranjski gardi 200 vojaških pušk na kresilo...

Sicer pa so naši vrli gardisti paradirali po mestu, po malem se vadili v streljanju, še več pa pili. Priredili so razne nastope, razvije zastav, veselice in zabave. Nekeč so prikorakali v Kranj tudi ljubljanski gardisti, ki jih je vodil sam dr. Janez Bleiweis. Ob tej priložnosti sta se ljubljanska in kranjska garda bučno pobratili.

Pređen pa se je Narodna garda I. 1852 razšla, so rešili zastavo; iz mečev pa so kovači skovali kuhinjske nože za kranjske gospodinjice. Le puške in municijo so gardisti oddali v ljubljanska vojaška skladišča.

Stražnica Narodne garde nam postane ljuba takoj, ko zvemo, da sta prav v njej gardista Viktor pl. Vest in gradbeni inženir Franc Potočnik nekega večera ob koncu marca 1848 občuteno zapela Prešernovo podoknico »Luna sije«, za katero je oskrbela melodijo Marija pl. Vest, Viktorjeva sestra. Pesem je ganila vse prisotne in posebno pesnika samega, ki je bil navzoč do solz. Znova je v njem zbudila grenke spomine na neuslišano mladostno ljubezen do Julije. Sporočilo še pravi, da je čustveno pretreseni pesnik ihtič zbežal v noč...

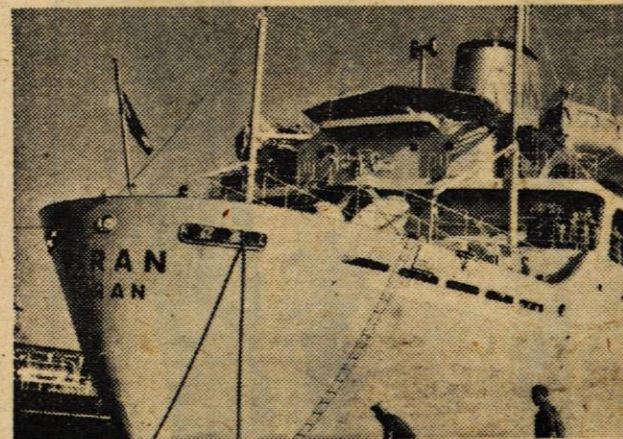
Mestna hiša j v letu 1873 pršla iz Geigerjevih rok v lastništvo Ogrinovič. Od teh jo je leta 1921 odkupila občina in bila nje lastnik vse do leta 1962, ko se je v hišo vselil Gorenski muzej.

KRIZOVNIK ZOREC

Nadaljevanje prihodnjic

Kristijan Geiger

Krma »Piran«

na prve izvidniške ogleda po mestu. Lojze se je prav ta čas mudil na krovu ladje, ko ga je presenetil neznan obiskovalec.

RIBNICAN V LOS ANGELESU

Polpolnoma pravilno ste prebrali, kajti ladja »Piran« je bila privezana tik ob delu pristanišča, kjer kar mrgoli petičnih Američanov s svojimi motornimi čolni, jahtami in ribiško opremo.

Ribničan, Milan Pakiz po imenu, se je prav tega dne slučajno sprehajal po obali pristanišča, ko mu je »v oči padla« lepa bela in še popolnoma nova ladja. Zaželel si je podrobnejšega ogleda bele velikanke, ko je zagledal ob mogočni krmi velikanke napis: »Pazi, vijaki!« »Pa to je slovenska ladja,« je pomislil. Brez pomisleka se je povzpelo po gugaljoh se stopnicah do palube in že je bil med rojaki, ki so tokrat prvič pripluli v Ameriko. Veselo snidenje s kočkom domače zemlje. Snidenje s Slovenci tako daleč od rodne grude.

Novi znanec posadke pa je bil petičen in dobrasrčen možak. Tako je povabil rojake s »Pirana«, med njimi

Naš roman

A. A. BEG

Dvignila je pogled h Kramerju, tudi on jo je pogledal, oči so se srečale, pogleda sta ugasnila, dvoje odločnih utrujenosti, ki sta merili druga drugo, otrdili in se slednjic spoznali, bilo je srečanje dveh smrtnih sovražnikov, sovražnikov, ki sta se sporazumevala, oba ledena v peklensko vroči kajuti vražjega angela, otrpla utrujenost zarote dveh smrtnih sovražnikov.

Patrick se je vrnil s steklenico piva in s kozarcem v roki, vzela iz žepa majhen odcepnik in odprl steklenico, iz njenega grla se je rahlo pokadilo. Franziska je opazovala pohlep v Kramerjevih očeh. Potočki znojso za mu curljali prek čela, bo kasneje spet kihal, to gastricno kihanje?

»It tastes so clean, it tastes so cool,« je rekel Patrick, »O'Malley's beer from Liverpool.« Premolknil je in natočil kozarec. »Ta verz je moj, Kramer, dvignil je prodajo očetovega piva.«

Ponudil je Kramerju kozarec. Toda Kramer še ni pil. Pogledal je Patricka in vprašal: »Saj vendar nisem majhen morilec, O'Malley, kajne?« Govoril je skoraj šepetaje.

»Ne,« je rekel Patrick, »vi ste hudič.«

Franziska je prestrašena strmela v hladno meglico, ki je prepredla kozarec, ko ga je Kramer dvignil in pil. Potem jo je pritegnila čudna Patrickova kretnja; videla je, kako je segel v desni žep in vzela iz njega, bil je zlati gumb, položil ga je na mizo, zdaj je ležal na mizi kakor oko, kot hudobno zlato oko, medtem ko je stol, kjer je sedel Kramer, padel, bela papir-

na ta krinka je zdrsula, dokler ni bila tik nad miznim robom, majhne rdečkaste oči so razprte zrasle s trpečim pogledom prek tikovinaste plošče, velika usta sredi krinke pa so se odprla, poskušala izbljuvati, venec pene se je razgrnil krog razprtih ustnic, potem je bela krinka izginila, kozarec pa se je počasi zakotalil po tleh kajute.

Franziska je vstala, ne naglo, skoraj previdno, odmaknila se je od mize, pogledala Kramerja, ki je ležal na tleh, na trebuhu, z obrazom na podu, leva noga se je še zganila, dvignil jo je, ukrivljeno v kolenu, potem spet omahnila, topo udarila ob pod poleg prevrnjenega stola in odrevenela.

»Giovanna mi ga sprva ni hotela vrniti,« je zaslislala Patricka. Pogledala ga je; pobral je zlati gumb in ga spet spravil v žep. Mirno je sedel na stolu.

»Strihnin,« je pojasnil. Še trenil ni z obrazom. »Z drugimi besedami: doza podganjega strupa. Povsod ga lahko kupite. Pripravil sem tudi steklenico whiskyja. Toda sam s seboj sem stavil, da bom opravil s pivom. Prevečkrat sem videl Kramerja, ko je zahteval pivo.« Govoril je, ko da stvarno demonstrira pred ozadjem hladnega zmagozslavja; z obrazom ni trenil, le po glasu je bilo opaziti, da je užival v lastnem hladu.

»Je mrtev?« je vprašala Franziska. »Resnično mrtev?«

»Stoodstotno,« je odgovoril Patrick. »Naj počiva v miru. Oziroma plava. Brž ko izploveva na Jadran, mu bom dal v plašč nekaj lepih uteži in ga prekucnil s krova. Nikdar ga ne bodo našli in nihče ne bo čivkal za njim.«

Umolknil je in vstal. Kramerjevo telo je bilo napoti, da ni mogel stopiti tik prednjo. »No,« je vprašal z odkritim zmagozslavjem, »mar ni bil umor brezhiben? Sem izgubil stavo? Nisem hotel storiti kaj podobnega? Sem slabič?« Pri zadnjih besedah se je Franziska zdelo, da je govoril sovražno.

Vzela je torbico s klopi, kjer je sedela. »Ko bi le vedela,« je rekla, »čemu ste me potrebovali? Se vedno ne vem. Tega si ne znam pojasniti.«

»Pričo sem potreboval,« je odgovoril. »Saj sem vam vendar povedal.«

»To ni vsa resnica,« je rekla Franziska.

»Ni,« je rekel Patrick. »To ni vsa resnica. Ko sem vas videl, vam sledil in slišal pogovor z vratarjem v Pavoneju, sem imel vizijo. Kasneje sem zvedel, da ste Nemka, in potem ste mi sami povedali, v kakšnem položaju ste. Spoznal sem vas in nenadoma vedel, da mi boste vi pripeljali Kramerja, pripeljali semkaj v mojo kajuto. Čudovita ženska ste, Franziska, tako resna in dosledna, vedel sem, da vam bo, uspelo to kar meni ni nikdar: da vas bo Kramer jemal resno. Zanj sem bil le nadležna žuželka, ki je skoraj ni pogledal, ko pa je zagledal vas, je takoj vedel, da postaja stvar resna. In vedel sem, da vas bo zasledoval, sledil do konca sveta ali v mojo kajuto. Tako sem računal. Bili ste moja vaba, Franziska, prvovrstna vaba.«

Drhteča se je oklenila torbice. »Torej sem kriva?« je vprašala. Pogledala je Kramerja, pregrnjeneza z ohlapnim plaščem nedoločljive barve; videla je le bele lase na tilniku.

ČEŠKA dežela spominov

še v Trnavi, kjer imajo lepo urejeno slovansko knjižnico. Na sprejemu dobimo šopke, vsi so nas veseli, toda človek bi potreboval še ene noge in glavo, da bi lahko prenesel toliko novega in zanimivega. Nihče pa tega ne zmore, zato smo postali le še površni opazovalci vsega. Še sv. Jur, in potem ponovno Bratislava, odkoder bomo z vlakom nadaljevali pot do Brna. Še pristrčno slovo od Slovakov in želje, da bi se še kdaj videli pri nas in vlak nas odpelje novim srečanjem nasproti.

Težave kadilcev

Na Češkem je v vlakih, avtobusih in tramvajih kajenje prepovedano. Tega prej nismo še vedeli, zato smo se vsedli v vagon za nekadilce. Toda hitro so morali poiskati drug prostor, ker so se potniki zelo začudili, ko so nekateri naši kolegi pričeli kaditi. Pojasnili so nam in stvar je bila urejena. Prav naše cigarete so povzročile, da so se potniki pričeli zanimati za nas. Kadilci so se zelo radi poslužili naših cigaret, ker so njihove najboljše bile za naše kadilce neužitne. Pogovor pa je stekel o vsem, kar se dogaja pri nas in pri njih.

Izlet po Slovaški

V nekaj dneh so nam hoteli pokazati prav vse, kar imajo lepega. Uspelo jim je, da smo videli res toliko, da ne bomo nikoli pozabili.

Na pot smo morali že zgodaj zjutraj. Avtobus nas je že čakal in v njem prijetno presenečenje — na zadnjih sedežih so bili slovaški fantje in dekleta, ki so veselo prepevali. Sli so z nami, da nam je bila pot krajša. Nekaj časa smo poslušali, toda kmalu ni bilo na prvih sedežih nikogar več. Pridružili

Kulturno središče

Tota Helpa, to je pékne mesto — to je pesem, ki smo se jo naučili najprej in se je veselo razlegala po avtobusu, ko so se v daljavi pokazali obrisi mesta. Nekoliko na vzpetini se razprostira staro mesto Nitra. Gradovi: Uhrovec, Topolčany, Oponice in Jeleneč in dragoceni spomeniki romanske arhitekture spominjajo na skoraj predzgodovinske čase Nitre. Najznamenitejši je grad Nitra, ki je dobil današnjo obliko skozi dolga stoletja.

Eden izmed številnih gradov v Nitri

Trnava, majhno mestec z univerzo in lepo knjižnico

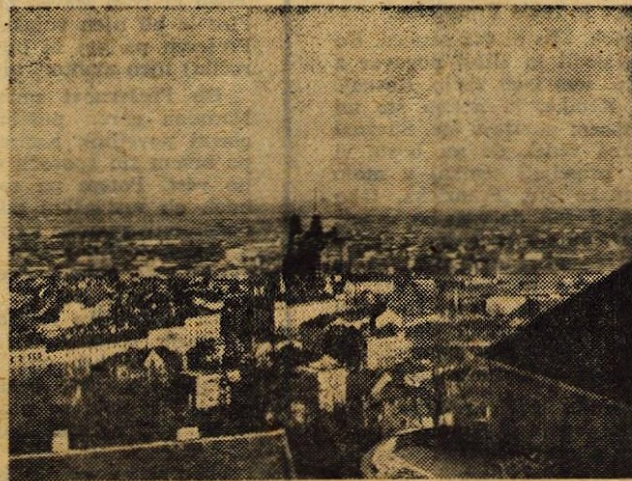
smo se jim in najprej samo brundali, kmalu pa smo peli že vsi. Mi smo peli njihove, oni pa so peli naše.

Zunaj pa se je razprostirala ravnina in še enkrat ravnina. Kamor si pogledal, povsod polja in travniki. Pogrešali smo ljudi, ki bi kaj delali. Zdelo se ti je, kot da je vse izumrlo. Res so polja mnogo manj obdelana kot pri nas. Ne vem sicer zakaj, toda tudi pri njih ljudje bežijo v mesta, v tovarne. Za nami so ostajale majhne vasi, z lepimi zidanimi pritličnim hišicami. Na polju je vladal mir, le tu in tam si lahko videl kakšen traktor, ki je bil sredi velikih površin tako majhen, da si ga le težko opazil.

Nitra je pomembno kulturno središče, kjer so se zbirali vidni predstavniki kulturnega življenja vse Slovaške. V dneh, ko smo jo obiskali, je bila v mestu ena največjih razstav o nastanku in razvoju češke in slovaške kulture. Premalo smo imeli časa, da bi se lahko podrobno seznanili s kulturno ustvarjalnostjo teh pokrajin.

Morali smo naprej. Se pogled na novo Nitro, kjer se dvigajo nebotičniki in gradijo tovarne, opozarja, da v Nitri niso samo spomeniki preteklosti, ampak da se gradijo tudi spomeniki sedanjosti.

Cas nas preganja. Pot nas vodi zopet preko ravnin. Utrujeni smo. Ustavimo se

Pogled na Brno, drugo največje mesto Češke

Ljudje veliko berejo

Skoraj vsak potnik je imel v rokah knjigo in bral. Malo sem pogledala po naslovih in ugotovila, da so predvsem domača dela. Sopotnik nasproti mene je opazil mojo radovednost in pokazal mi je knjigo. Bral je češki prevod »Deklica Rosemarie«. Delo je pravkar izšlo in je ena izmed redkih tujih del v češčini. Vprašala sem ga, če so morda videli fiim. Zanikal je, ker pri njih filmov z Zahoda ne uvažajo. Vedel pa je, da imamo pri nas vsega tega več kot dovolj in mi je zavidal. Zelo rad bi bral tujo litera-

turo, tako pa o literarnih dosežkih tujih umetnikov izve le iz literarnih časopisov.

Morje in planine

Tako nekako je potem stekel najin pogovor. Peljal sem se z letalom preko Jugoslavije. Lepa je saj imate morje in planine. Lahko ste ponosni na lepote Dolgo si že želim, da bi prišel k vam, toda do vas je daleč. Potovati moramo namreč preko Romunije, ker čez Dunaj ne smemo. Težave pa imamo tudi z menjavo denarja, ker ga lahko menjamo zelo malo. Pri vas pa so cene že precej visoke. Zaenkrat še raje hodimo v Rusijo in Bolgarijo, toda upamo, da bomo tudi k vam lahko kmalu prišli.

Zanimal se je še za naše gospodarstvo, sistem šolanja ipd. Tako nam je čas mineval zelo hitro, ker smo morali za vsak stavek porabiti malo več časa, kajti čeprav slovanska jezika, si vendar nista toliko podobna da bi se lahko hitro spora zumeli. Včasih je prišlo tudi do kakšnega nesporazuma ki je povzročil le malo smeha. Skoraj prehitro smo prišli v Brno. Bilo je že temno, toda vesel sprejem na postaji, nam je pregnal spanec in utrujenost.

(Nadaljevanje prihodnjic)

TATJANA VOZEL

JUTRI v Areni

Jutri, v nedeljo 26. julija, se bo slovesno začel XI. festival jugoslovanskega igranega filma v Pulju. V šestih dneh se bo v konkurenčnem programu zvrstilo 12 filmov, medtem ko bodo nadaljnjih 6 filmov pokazali izven konkurence. To »neuspelo« šestorico tvorijo Bulajićevo »Skopje 63« — ker po (vsaj spornem) mnenju selekcijske komisije (ki se letos ujema z žirijo za podelitev nagrad) spada na beograjski festival kratkega in dokumentarnega filma — pa Babićeva zdravniška drama na temo stari : mladi »V spopadu«, Stamenkovićevo »Pod istim nebom« (NOB), Kosovčev (prav tako vojni) film »Dobro srečo!«, Galeto mladinski in barvni film »Srečno Kekec!« ter dokumentarec »Deževje moje dežele«.

Zamudila sta festivalski vlak Branko Bauer z »Nikolino Bursaćem« in Igor Pretnar z »Glorijo«. Prosto voljno pa ni stopil nanj Franci Križaj (oz. bolje »Viba-film«) z »Zaroto« samo zaradi slabe kvalitete — ali morda tudi zato, ker je imel pri njem »nekaj« opraviti tudi »neki« (brez)perspektive? In seveda se v Pulju ne bo pojavilo tudi »Mesto Babca, Rakonjca in Pavlovića (čigar usodo sedaj deli tudi nekaj priznani eksperiment »Kaplja, vode, bojevniki«). Brez vseh »informa-

tivnih« in nedospelih filmov torej šteje naša filmska produkcija med X. in XI. festivalom v Pulju vsega 12 filmov, ki po mnenju žirije dosegajo »festivalsko povprečje«.

Otvoritev — za tolažbo

Za tolažbo, ker se ni uvrstil v konkurenco, je Bulajićevem »Skopju 63« pripadla čast, da svečano otvori letošnji festival. Za njim pa bodo v nedeljo zvečer predvajali še filmsko anketo o zakonski

»TISINA« — Med filmi, ki jih štejejo v Sovjetski zvezi za najuspešnejše v zadnjem času, zavzema eno prvih mest »TISINA« režiserja VLADIMIRJA BASSOVA (videli jo bomo kmalu tudi pri nas). Delo je po tematiki nekoliko sorodno Čehrajevemu »Čistemu nebu«. Obravnava namreč obdobje stalinizma in konec kulta osebnosti. Mlad borec (VITALIJ KONJAJEV) se vrne z vojne in še poln revolucionarnosti in zaupanja v ideale javno napade vojnega heroja — za katerega neslavna dejanja je on edina preživela priča. Protiudarec dobi kasneje, ko njegovega očeta, starega komunista, aretirajo kot sovražnika ljudstva, njega pa izključijo iz partije. Zapusti inštitut, na katerem študira skupaj s svojo mlajšo sestro (NATALJA VELIČKO) in odide na naftna polja polja v Srednjo Azijo. Njegova borba proti krivici je borba na življenje in smrt, ki jo bojuje v tišini. Težka leta do konca stalinističnega obdobja mu pomaga prebroditi tudi dekle (LARISA LUZINA). — Na sliki Vitalij Konjajev in Natalja Veličko.

Med filmi, ki so ostali izven konkurence, je na letošnjem puljskem festivalu tudi Babićeva sodobna zdravniška drama »V spopadu« z Ano Karić v glavni ženski vlogi

zvestobi »Stvari, kakršne so« (ali »Pravo stanje stvari«) Dragana Slijepčevića (Danes v novem mestu).

V ponedeljek bo festivalska publika po »Človeku iz hrastovega gozda« Miće Popovića lahko videla komedijo o švedskem dekletu na počitnicah med dalmatinskimi fanti — »Razgibano poletje« Obrada Gluščevića poleg tega pa še kratki dokumentarec »Moravski triptihon«.

V torek bosta na sporedu moralno-psihološki omnibus »Vrtinac« (ki je imel prej bolj zgovoren naslov »Vojna v ljudeh«) mladih režiserjev Hajrudina Krivavca in Gojka Šipovca, in moderna drama »Nikole Tanhoferja (H 8...)

»Svitanje«, pa še kratka filma »Med oblaki« in »Po tragičnem jutru«.

V sredo sta na vrsti »Izdajalec« Kokana Rakonjca (soustvarjalca »Mesta«) v proizvodnji »Kino-kluba Beograd« (!) in »Službeni položaj« Fadila Hadžića, ki naj bi bil nadaljevanje »Iz oči v oči« — za nameček pa »Pozneje šele sem začel rasti«.

Četrtekova publika bo videla dve komediji: Nušićevega oz. zdaj Jankovićevega »Narodnega poslanca« in »svetovljansko« komedijo »Pot okoli sveta« režiserke Soje Jovanović in Miodraga Petrovića-Čkalje. Mimogrede bodo še »Na kavi v Maglaju« in pri »Dekletih brez fantov«.

V petek si bodo v Pulju z dveh strani ogledali vojno — z malo bolj veselo, katero bo pokazal France Stiglic v filmu »Ne joči, Peter«, in z malo bolj resne, v koprodukcijem »Moškem izletu« režiserja Wolfganga Staudteja in producentu »Avale«. Poleg tega pa bodo zavrteli še dokumentarca »Ljudje na kolesih« in »Brez naslovov«.

Pred svečano podelitvijo bo v soboto 1. avgusta občinstvo v areni videlo še letošnji Mitrovićev prispevek k našemu akcijskemu filmu »Marš na Drino« in (izven konkurence) »Deževje moje dežele«.

— čez štirinajst dni! —
DUSAN OGRIZEK

Nedeljsko popoldne: utrujeni ljudje v pločevinastih škatlah na vročem asfaltu mislijo na rekreacijo

Prav nič lepo popoldne

Julij, nedeljsko popoldne, sonce pripeka, živo srebro v toplomeru se dviga nad 30 stopinj C.

Rekreacijsko popoldne. V mestih, v zatohlih ulicah ni pravega življenja. Ljudje so šli ven, da se odpočijejo, da se fizično in psihično pripravijo na 42 ali 48 ali še več urni delovni teden. Odpeljali so se na kopališča na Bled ali k Šobcu, bolj pogumni v Bohinj, z žičnico so se povzpeli na Krvavec ali na Vogel, iz fičkov opazujejo skalne Julijce in zoreče žito in si zraven z robcem brišejo pot s čela (ta vročina!). Drugi si pri Joževcu v Begunjah ali v Dragi v gostišču privoščijo malo pivo ali super kokto — ne smejo drugega, če so šoferji.

Tako, vsak po svoje prazivlja nedeljo, vsak po svoje se odpočiva, res, vsak po svoje. Nekateri gredo celo kam v hribe, nekam, kjer ni asfalta in fičkov in morda celo ne tranzistorja. Ampak to že ni več moderna rekreacija, ker je treba iti peš, kjer sicer nekaj vidiš, gorske rože na primer ali celo gamse, ampak to je premalo zanimivo in premalo vsakdanje in dolčas. Predvsem dolčas, ker ne vidiš modernih avtomobilov z odprtimi strehami in z lepimi inozemskimi turistkami v njih; ne vidiš najnovejših modelov kopalnih oblek (ženskih seveda);

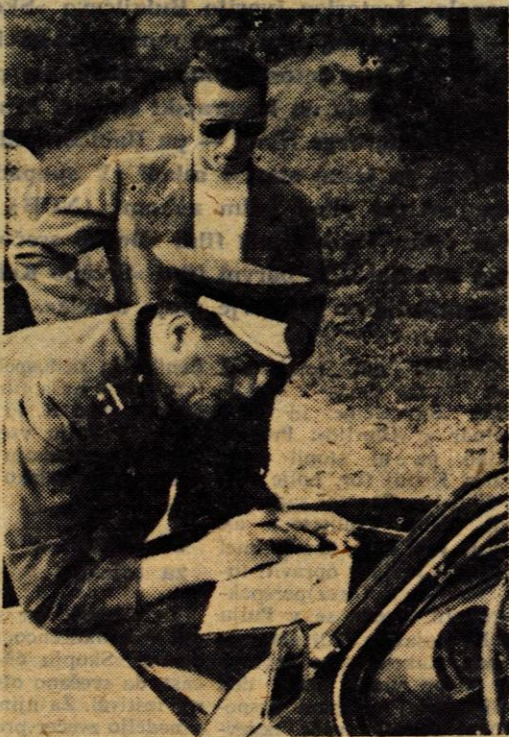
niti na fičkih se ti ne more pastj oko: kakšne barve je kakšen, koliko prevoženih kilometrov ima, kako je prašen (groza!), s kakšnimi barvnimi trakovi je preplepljen... Zato, kaj bi hodili v hribe, ko pa ima Gorenjska tako čudovito lepe ceste, kjer je v teh dneh toliko zanimivosti!

Treba je videti te ceste. Po asfaltu, ki se lepi na gume, ljudje počivajo. Rekreacija (v Slovenskem pravopisu 1962 piše, da je to razvedrilo, odlih, odmor) je življenjsko potrebna, nujna, koristna, pa seveda — moderna. Posebno »nobla« rekreacija, taka na kolesih, na asfaltu, v fičkih: spredaj fičko (ki s počasno vožnjo ovira promet; saj nemogoče vozi!), v vzratnem ogledalu spet fičko (ki kar naprej tišči nekam v levo, prehiteti hoče; hudiča, ne bo me!), nasproti kolona fičkov (in vmes kakšen avto); plin, tretja, levi ovinek, zavora in sklopka, spet plin, četrta, škripanje gum, sreča, dobro sem zvozil, ampak veliko ni manjkalo, cigareta, daj no, priži mi cigareto, saj vidiš, da ne morem, ker vozim, joj, ta nasproti bi pa lahko bolj pametno vozil, ampak ta spredaj, ta je pa komaj naredil izpit, če ga sploh je, prav na živce mi gre, saj ne moreš voziti za njim, ne gre, spet eden nasproti, aha, zdaj, levi smerni kazalec, tretja, plin, tako, komaj je šlo, kleščje, seveda,

malo sem nervozen, ko pa je treba tako paziti in ko so ti pešč: tako nepredvidni, pa ta vročina, srajca mi se lepi na hrbet, okno odprem, preprih, ah, kar bo naj, če se prehladim, grem jutri v bolniško, kaj pa je tam, pogledjmo, tu ob cesti bom parkiraj, samo toliko, da pogledam, kaj, nesreča, avto in motorist, saj, ti nepredvidni motoristi, mrtev, kri, miličniki, ja, ja, takoj grem naprej, seveda, plin, kako, da ne gre, še enkrat vžgem, spet plin, ah, čisto sem pozabil, ročna zavora, pozabil sem jo popustiti, miličnik že piska in maha, no, zdaj bo pa šlo, te preklete nesreče, čisto s tira te spravijo, in ta pred menoj, spet vozi tako počasi, in tam pa je še daleč, dajmo, levi smerni kazalec, oh, kaj, saj bo šlo, ampak zdajle pa moram na pivo, tako sem utrujen pa tako mi je vroče, saj pravim, ti nepredvidni vozniki, kot da so sami na cestah...

Treba je videti te ceste v nedeljskih popoldnevih. Ljudje, ki se gredo rekreacijo, so živčni, prepoteni, nervozni, preklinjajo, občudujejo lepe ceste in lepe inozemske avtomobile in sem pa tja pogledajo malo s ceste, pri letališču v Lescah na primer letala ali pri Martuljku Spikovo skupino, sicer pa le, če je kje kakšna gostilna, kjer imajo mrzlo pivo in dobro vino, recimo pravi cviček. Tako si nabirajo moči za delo: zaprti v vroči pločevini v koloni takih in podobnih pločevin na razbeljenem asfaltu.

Avto pomen standard. Višji standard, pa viš-

Kdo je kriv? Nepredviden motorist, za katerega pa to ni več važno! Pa vendar je treba zapisati izjave vseh, ki so videli nesrečo

Rešilni avtomobil ni potreben; treba je samo ugotoviti, kdo je mrlič pod vejami, s katerimi ga je nekdo pokrtil pred radovednimi pogledi

jo obliko rekreacije, pa zelo primerno sredstvo za hitro smrt. Ne lepo smrt, pač pa resnično, žalostno, kot je vsaka smrt žalostna. Smrt sredi sončnega nedeljskega popoldneva, na cesti med zorečim žitom, na umazanem cestišču. Ta smrt nima kose za simbol, ampak volan in bencin, nepredvidnost v obliki: prehitevanja, nezasečenih luči, vrčkov piva in kozarčkov cvička. Smrt na štirih ali na dveh kolesih se v nedeljskih popoldnevih vtihotaplja v kolone vozil na naših cestah in kar uspešno kosi, čeprav nima kose. Pri pogrebih so zraven miličniki in »firbci«; mislim, da za te druge smrt na cesti ne pomeni rekreacijo, vem pa, da jih kaj prida ne gane.

Nedeljsko rekreacijsko popoldne; med ljudmi, ki drvijo po cestah, vozi tudi nevidni voznik; vozi nepredvidno, ponoči brez luči, pogosto se ustavlja v gostilnah; njegovo vozilo zmoro veliko hitrost, ima pa slabe zavore, voznik pa slabe reflekse. Njegovo pot opisujejo prometni miličniki in črne kronike naših časopisev. Slike s teh voženj so hudo resnične in že kar preveč vsakdanje, naše oči se prehitro navajajo nanje.

Prav nič lépo ni tako nedeljsko popoldne, pa čeprav imamo fička in čeprav sije sonce in žito zori...

Tekst in slike: A. TRILER

RADIJSKI SPORED

VELJA OD 25. DO 31. JULIJA 1964

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.15, 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter nedeljah pa ob 6.05, 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30.

SOBOTA — 25. julija

7.15 Jutranja glasbena srečanja — 8.05 Solistična glasba — 8.25 Iz koncertov in simfonij — 9.00 Počitniško popotovanje od strani do strani — 9.15 Otrokov svet — 9.35 Zabavna glasba s Sovjetske zveze — 10.15 Jugoslovanski pevci popevk — 10.35 Pesmi in plesi iz Španije — 11.10 Turistični napotki za tuje goste — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Lahek opoldanski spored — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Zdaj pa kar po domače — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Poje zbor Glasbene matice iz Ljubljane — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Gremo v kino — 17.35 — Uvodni takti — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Dva prizora iz opere Dalibor — 18.45 Novo v znanosti — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Serenada in nočno — 20.30 Sobotni večeri v naših krajih — 21.15 Plesni zvoki — 22.10 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Nočni akordi

NEDELJA — 26. julija

7.15 Domači in narodni zvoki — 8.00 Veseli tobogan — 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. — 10.00 Še pomnite tovariši — 10.30 Pesmi borbe in dela — 10.50 Zabavna glasba — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 Lahka glasba — 11.40 Nedeljska reportaža — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.15 Od uverture do scherza — 15.05 Danes popoldne — 16.00 Humoreska tega tedna — 19.05 Glasbene razglednice — 20. Pepelka — radijski prizor baleta — 20.50 Športna poročila — 21.00 Melodije v izložbenem oknu — 22.10 Godala v noči — 23.05 Nočni komorni koncert

PONEDELJEK — 27. julija

7.15 Jutranja glasbena srečanja — 8.05 Nekaj domačih in narodnih — 8.30 Tako pojo in igrajo v Sofiji — 9.00 Za mlade radovedneže — 9.15 Mladi pevci — mladim poslušalcem — 9.30 Ena Schubertovih simfonij — 10.15 Iz romantične klavirske glasbe — 10.35 Naš podlistek — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domači pele-mele — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Glasbeni avtomat — 15.15 Zabavna glasba — 16.00 Vsak dan za

vas — 17.05 Poletni sprehodi — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Zvočni razgledi — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Melodije slovenskih skladateljev zabavne glasbe — 20.55 Koncert zbor Slovenije filharmonije — 22.10 S popevkami po svetu — 22.50 Literarni nočno — 23.05 Po svetu jazza

TOREK — 28. julija

7.15 Lahka koncertna glasba — 8.05 Jugoslovanski pevci popevk — 8.35 Novi posnetki ženskega vokalnega kvarteta — 9.00 Počitniško popotovanje od strani do strani — 9.15 Dobri tovariši — 9.30 Cetrt ure z ansambliom Weekend — 9.45 Črnogorske narodne pesmi — 10.15 Z opernimi pevci po svetu — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 Pozor, nimaš prednosti — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Mali koncert lahke glasbe — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Hungaria — simfonična pesnitev — 14.20 Jože Černe poje slovenske pesmi — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 15.30 V terek navidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Poletni sprehodi z zabavnimi orkestri — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Koncert po željah poslušalcev — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Dva dunajska klasika — Fantazija, pesem in balada — 20.20 Radijska igra — 21.07 — 22.10 Plesna glasba — 23.05 Nočni koncert z deli jugoslovanskih skladateljev

SREDA — 29. julija

7.15 Narodni in domači zvoki — 8.25 Kraljevi glasbeniki — 9.00 Svet skozi sončna očala — 9.20 — Zvočni mozaik — 10.15 Solistična instrumentalna zabavna glasba — 10.30 Clovek in zdravje — 10.40 Dva stavka iz Sonate — 11.00 Turistični napotki za tuje turiste — 11.15 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Opoldanski pele-mele — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Glasbeni avtomat — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Poje Komorni zbor RTV Ljubljana — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Poletni sprehodi z našimi solisti — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Iz fonoteke radia Koper — 18.45 S knjižnega trga — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Slovenski orkestri, ansambli in pevci popevk — 21.00 Rigoletto — opera — 22.50 Literarni nočno

CETRTEK — 30. julija

8.05 Slovenske narodne pesmi — 8.25 Češkoslovaška zabavna glasba — 9.00 Počitniško popotovanje od strani do strani — 9.15 Vesele počitnice — 9.30 Furiant, mazurka in bolero — 10.15 Z domačih opernih odrov — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Z jugoslovanskimi pevci zabavne glasbe — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Slovenske narodne poje vokalni kvartet — 14.20 Listi iz albuma z zabavnimi melodijami — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Valčki in polke — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Poletni sprehodi po glasbenih galerijah — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Turistična oddaja — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napjevov — 21.00 Literarni večer — 21.40 Koncert za flavto — 22.10 Glasbena medigra — 22.15 Skupni program JRT

PETEK — 31. julija

7.15 Od uverture do finala — 8.05 Majhni zabavni ansambli — 8.35 Mihael Rožanc kot avtor komorne glasbe — 9.00 Pionirski tehnik — 9.30 Slovenski pevci popevk — 10.15 Poslušajmo pihalno godbo — 10.35 Naš podlistek — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Opoldanski pele-mele — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Glasbeni avtomat — 15.45 Pevski pozdrav iz Zagreba — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Poletni sprehodi s pevci zabavne glasbe — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Promenadni koncert — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Trideset minut v studiu 14 — 20.30 Dolfski madrigalski zbor poje pesmi — 20.50 Arena za virtuozne — 22.10 Plesna glasba — 22.50 Literarni nočno — 23.05 Iz sodobne slovenske in norveške glasbe

K I N O

Kranj »CENTER«

25. julija nemški barvni CS film POROCNA REVIJA ob 16., 18. in 20. uri, premiera špansko-argentinskega filma ZEJA ob 22. uri
26. julija nemški barvni CS film POROCNA REVIJA ob 10., 15., 17. in 19. uri, premiera francoskega CS filma SEDEM SMRTNIH GREHOV ob 21. uri
27. julija nemški barvni CS film POROCNA REVIJA ob 16., 18. in 20. uri

28. julija ameriški barvni film PREPOVEDANE STRASTI ob 16., 18. in 20. uri
29. julija zahodno-nemški film MOJA NECAKINJA TEGA NE DELA ob 16., 18. in 20. uri

30. julija ameriški barvni CS film ZLOMLJENA ZVEZDA ob 16., 18. in 20. uri

Kranj »STORŽIČ«

25. julija premiera francoskega filma USODE ob 16., 18. in 20.10

26. julija francoski film USODE ob 14., 18. in 20. uri, angleški film TUDI TO JE LJUBEZEN ob 16. uri

27. julija francoski film USODE ob 18. in 20.10

28. julija špansko argentinski film ZEJA ob 18. in 20.10

29. julija špansko-argentinski film ZEJA ob 18. in 20.10

30. julija špansko-argentinski film ZEJA ob 18. in 20.10

Stražišče »SVOBODA«

25. julija italijanski film VSI ZALJUBLJENI ob 20. uri

26. julija špansko-argentinski film ZEJA ob 16. in 20. uri, angleški film TUDI TO JE LJUBEZEN ob 18. uri

28. julija nemški barvni CS film POROCNA REVIJA ob 20. uri

30. julija francoski CS film SEDEM SMRTNIH GREHOV ob 20. uri

Cerklje »KRVAVEC«

25. julija ameriški barvni film KRVNIK IZ NEVADE ob 20.30

26. julija ameriški barvni film KRVNIK IZ NEVADE ob 17. in 20. uri

Kropa

25. julija angleški barvni film POD OKRILJEM NOCI ob 20. uri

26. julija angleški barvni film POD OKRILJEM NOCI ob 17. uri

Naklo

26. julija francoski barvni CS film PREGANJANA LJUBEZEN ob 17. in 20. uri

Jesenice »RADIO«

25. do 26. julija ameriški barvni CS film KOPALISCE ZELJA

27. julija italijanski barvni CS film HERKUL IN KRALJICA LIDIJA

Jesenice »PLAVŽ«

25. do 26. julija jugoslovanski film SPOPAD

30. julija ruski barvni film PLANET BURJA

27. do 28. julija ameriški barvni CS film KOPALISCE ZELJA

Zirovnica

25. julija francoski barvni film BALET PARIZA

26. julija bolgarski film TOBAK

29. julija ameriški barvni CS film KOPALISCE ZELJA

Dovje

25. julija bolgarski film TOBAK

26. julija francoski barvni film BALET PARIZA

30. julija ameriški barvni CS film KOPALISCE ZELJA

Koroška Bela

25. julija ruski barvni film PLANET BURJA

26. julija francoski barvni CS film LJUBIMCI IZ TERUELA

27. julija jugoslov. film SPOPAD

Kranjska gora

25. julija francoski barvni CS film LJUBIMCI IZ TERUELA

26. julija ruski barvni film PLANET BURJA

30. julija jugoslov. film SPOPAD

Podnart

25. julija jugoslov. film SOLUNSKI ATENTATORJI ob 20. uri

26. julija jugoslov. film SOLUNSKI ATENTATORJI ob 17. uri

26. julija italijansko-španski barvni film POLKOVNIKOVE DOGODIVSCINE ob 19. uri

30. julija angleški barvni film UPORNIK ob 20. uri

Duplica

25. julija angleški barvni film OBOROŽENA KRAJA ob 20. uri

26. julija angleški barvni film OBOROŽENA KRAJA ob 15., 17. in 19. uri

28. julija nemški film DOKAZITE ALIBI ob 20. uri

29. julija nemški film DOKAZITE ALIBI ob 18. uri

Radovljica

25. julija italijanski barvni CS film KORZIŠKA BRATA ob 20. uri

25. julija italijansko-španski barvni film POLKOVNIKOVE DOGODIVSCINE ob 18. uri

26. julija italijanski barvni CS film KORZIŠKA BRATA ob 18. in 20.15

26. julija italijansko-španski barvni film POLKOVNIKOVE DOGODIVSCINE ob 16. uri

28. julija angleški barvni film UPORNIK ob 20. uri

29. julija angleški barvni film UPORNIK ob 18. in 20. uri

30. julija italijanski barvni CS film OBLEGANJE SIRAKUZE ob 20. uri

31. julija italijanski barvni CS film OBLEGANJE SIRAKUZE ob 18. uri

Birokratska balada

V roke in v nujno izpolnitev mi je prišel eden tistih tisočeri obrazcev, ki nam grenijo življenja makadamsko pot. Previdno sem ga preganil in spravil v listnico, da ga v miru in pokoju doštudiram in kot zaveden državljani skrbno zastrem njegova okenca z zaveso verodostojnih podatkov. Kajti nikakor nočem biti eden tistih, ki jih iz dna srca kolne naš vrli kanclist, ko copra na podlagi zbranih podatkov vse sorte analiz, bilanc, cen-zusov, členov, direktiv, elaboratov, faktorjev, generalij, hipotez, indeksov, jamstev, količnikov, list, meril, navodil, obračunov, paragrafov, revizij, shem, šifer, tarif, uzanc, verifikacij, zbirnikov in žirokontov. Nak, ne trpim, da bi me obupani administrator spravil v poslednji predalček svojega zaključnega poročila z obsojujočo etiketo: % **obrazcev, neuporabnih zaradi nepopolnih ali napačnih podatkov.** Tudi verjamem, da vse te ankete lističe in poročila, s katerimi nam vsak dan sladijo prosti čas, skrbno pregledajo in mi od sve-tega ogorčenja zardeva pleša, kadar slišim koga klevetati: »Prekleta poročila! Mi se z njimi matramo, oni tam gori pa jih bodo v najboljšem primeru malo polistali, najbolj verjetno pa bodo iz poštnega predala romala kar naravnost v arhiv!« Glejte, prav zato, da bi očrnil take in podobne klevetnike, sem oni dan sklenil izvesti načrt, ki naj bi vsakemu dvoumljivcu neizpodbitno dokazal, da je ni izpolnjene črke, ki je »oni tam gori« ne bi prebrali in pretehtali. Poslušajte torej, kakšna usoda je doletela slavni skrbno zloženi obrazec, ki smo ga že v drugem stavku spravili v mojo listnico.

Priznam, da se mi je zamisel utrnila »Pri naglušnem natakarkju«, ko sem brskal po denarnici, da bi plačal petnajsto veliko pivo, kajti že po desetem je natakarka odločno zahtevala, da plačujemo sproti. Pa mi je padel na mizo usodni obrazec in sprožil viharo diskusijo, ali se sploh spleča gnjaviti s takimi rečmi, saj jih »oni tam gori« itak ne pregledajo kaj dosti natančneje kot kak zdravnik splošne prakse svojega devetindevedesetega pacienta v enem in istem popoldnevu. Seveda sem se takemu govorjenju ognjevitost postavil po robu, čeprav je bila moja državljanska zavest že močno pod vplivom laškega hmelja. In takrat se je zgodilo. Izzvan in užaljen sem segel po peresu in izpolnil

obrazec, kakor sledi. Nato sem stavil deset štefanov vina, da ga bodo »oni tam gori« prebrali, poleg tega pa so se mi fantje zakleli, da mi povrnejo izgubljeni zaslužek, če bom moral zaradi posmehovanja in žalitve naše upravne mreže pod ključ na hladno in ričet. Čeprav sem v kuverti priložil svoj pravi naslov in še znamko povrhu, je bilo mnenje enega in vseh tako, da sem lahko brez skrbi, ker obrazca nihče niti povohal ne bo, kaj šele, da bi me tožil in da ga bodo torej fantje čez mesec dni pili na moj račun. Seveda jim nisem verjel, kajti obrazec sem izpolnil takole:

Ime in priimek: Regljač Regljačević

Poklic: žabji kralj
Stanovanje: Mlaka 13, pošta Luža

Zakonski stan: ožabljen
Število otrok: 313 paglavcev
Izobrazba: obrtna šola za izdelavo žabje volne

Katere jezike govorite: kvakanje, regljanje

Kraj zaposlitve: Blatna palača
Dohodek zadnjega meseca: očitno premajhen

Ali imate potrošniško posojilo in zakaj ste ga uporabili (razčlenite): Imam. Za ozimnico: 113. 113 mušic, 1313 kačjih pastirjev, 131 metuljev, 13 vešč.

Ali imate svoje vozilo in kakšno: Imam. Lokvanjev list.

Kdaj in kje ste prebili zadnji domst: Pozimi. Zarit v blato.

V katerih društvih in organizacijah ste vključeni: Organizacija sovražnikov štokrki. Društvo prijateljev paglavcev, Pevsko društvo »Rega-kvaka«.

Katere športe gojite: plavanje, skoki v vodo

S čim se ukvarate v prostem času: z nanihovanjem

Katere časopise in revije berete: Glas mlakuz. Naša žaba, Zadnji krak. Štrbunk.

Česa pogrešate v svoji okolici: Dežja.

Omomba izpolnivalca: Vključno prosim, da mi odgovorite, če so vam bili moji podatki v kakršnokoli korist. Znamko za odgovor prilašam.

Zdaj čakam na odgovor. Malo me že skrbi, kajti mesec bo kar naenkrat naokoli in fantie me pomembno ženo gledajo, kadar se srečamo. Že vidim, da se bom moral še enkrat uesti in odločno vzeti pero v roke. In izračunati, koliko bom dal za deset štefanov vina...

VILKO NOVAK

V bolivijske ANDE

(Nadalj. s prejšnje številke)

29. junija se bližamo ekvatorju. Popoldne nenadoma zabrnijo po vsej ladji zvonci in oglasi se sirena. Hitimo na krmo ladje. Tam je že bog Neptun s svojim spremstvom — sireno morskou deklico in pirati. »... bil sem iz globin pozvan, iz mojih dvorov lepih oceanskih, kjer jaz, bog morij, bivam preosamljen... Čez morje dragi ste se namenili, bi radi mojo mejo — ekvator — prestopili...« tako se glasi svečani uvodni nagovor. Nato pirati vsakega posebej, ki še ni prestopil Neptunove meje, privedejo pred njega in po starem običaju se začne krst. Med polivanjem vode na glavo je še vsak posameznik deležen posebnih naukov in ko je to končano, mora vsak spiti kanček ru-

ma in skodelico morske vode. To je bolj težavno kot prvo! Tako se lep čas zabavamo, dokler ne pridemo vsi predvideni na vrsto. Nato pa se na vse navzoče vlivajo curki vode in ni ga med prisotnimi, ki bi odnesel suho kožo. Zvečer sledi svečana podelitev certifikatov — potrdil, da smo res prestopili Neptunovo mejo!

1. julija dobimo radiogram, da imamo odobrene tranzitne vize za Argentino. Takoj se dvigne razpoloženje, saj do danes nismo vedeli, katero pot bomo ubrali, da pridemo do svojega cilja. Po novici celo pozabimo na želodčne slabosti, ki nas tarejo že nekaj dni in ko zvečer proslavljamo Francijev rojstni dan, smo po nekaj dneh vsi res dobre volje!

dr. IVO VALIČ

Člani odprave »Andi 1964«

Televizija

SOBOTA — 25. julija
RTV Ljubljana — 19.15 Kaj bo prihodnji teden na sporedu — 19.30 Nenavadni konj Champion — RTV Beograd — 20.00 TV dnevnik — RTV Ljubljana — 20.30 Cikcak — RTV Beograd — 20.45 Ogladalo državljana Pokornega — RTV Ljubljana — 21.45 Serijski film — 22.35 Poročila

NEDELJA — 26. julija
RTV Zagreb — 9.00 Serijski film za otroke — RTV Beograd — 10.00 Kmetijska oddaja — 19.30 Skopje leto dni po potresu — 20.00 TV dnevnik — RTV Ljubljana — 20.45 Serijski film — 21.35 Mali komorni koncert — 22.05 Poročila — RTV Zagreb — 22.35 Včeraj, danes, jutri

PONEDELJEK — 27. julija
RTV Ljubljana — 19.15 TV obzornik — 19.30 S kamero po svetu — RTV Beograd — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Tedenski športni pregled — 21.00 Celovečerni film — 22.30 Včeraj, danes, jutri

TOREK — 28. julija
Ni sporeda!

SREDA — 29. julija
RTV Ljubljana — 19.15 TV obzornik — RTV Beograd — 19.30 S poti po Italiji — 20.00 TV dnevnik — RTV Zagreb — 20.30 Propagandna oddaja — 20.45 Na kraju samem — RTV Beograd — 21.00 Reportaža — RTV Zagreb — 22.15 Včeraj, danes, jutri

ČETRTEK — 30. julija
RTV Ljubljana — 19.15 TV obzornik — 19.30 S kamero

po svetu — RTV Beograd — 20.00 TV dnevnik — RTV Ljubljana — 20.30 Konec afere — TV drama — 22.00 Poročila

PETEK — 31. julija
RTV Ljubljana — 19.15 TV obzornik — 19.30 Naši sončni dnevi — RTV Beograd — 20.00 TV dnevnik — RTV Zagreb — 20.30 Propagandna oddaja — 20.45 Celovečerni film — 22.15 Včeraj, danes, jutri